

श्रोत: काब्लिपुर, २०७५/०८/०९

विद्युत्मा भारतीय निर्भरता तीन गुणा बढयो

आगामी वर्षदेखि विद्युत् बढी हुने प्राधिकरणको आकलन

[विजय तिमल्सिना](#)

सरकारले विद्युत् उत्पादनका लागि सयौं अनुमतिपत्र जारी गरेको भए पनि एक दशकमा विद्युत्मा भारतमाथिको निर्भरता तीन गुणाले बढेको छ । सन् २००९ मा भारतबाट कुल ३ सय ५६ गिगावाट आवर आयात गरिएको थियो । सन् २०१८ मा भारतबाट कुल २ हजार ५ सय ८१ गिगावाट आवर विद्युत् आयात हुने नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको प्रक्षेपण छ । अघिल्लो वर्ष ६ हजार २ सय ५८ गिगावाट आवर विद्युत् खपत भएको थियो । त्यसमध्ये २ हजार १ सय ७५ गिगावाट आवर भारतबाट आयात गरिएको थियो । यो वर्ष खपत ७ हजार ५८ गिगावाट आवर पुग्ने प्राधिकरणको आकलन छ । ६ हजार मेगावाटभन्दा बढी जडित क्षमता भएका १ सय ८८ जलविद्युत् आयोजनाले विद्युत् उत्पादनका लागि अनुमतिपत्र पाएका छन् ।

विद्युत् विकास विभागले अहिलेसम्म १३ हजार मेगावाटभन्दा बढी क्षमताका ३६ वटा विद्युत् आयोजनाको सर्वेक्षण अनुमति प्रदान गरेको छ । यो सूचीमा एक सय मेगावाटभन्दा बढी जडित क्षमता भएका जलविद्युत् आयोजना मात्रै समावेश छन् ।

जलविद्युत् उत्पादनका लागि धेरै आयोजना निर्माण र अध्ययनको चरणमा भए पनि एक दशकको अवधिमा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले निर्माण गरेका विद्युत् आयोजनाबाट साढे चार सय गिगावाट आवर विद्युत् थपिएको छ । सन् २००९ यता स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूले भने एक हजार गिगावाटभन्दा बढी विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाहरू निर्माण गरिसकेका छन् ।

२००९ मा स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूबाट वार्षिक ९ सय २६ गिगावाट आवर विद्युत् खरिद गरेको प्राधिकरणले यो वर्ष २ हजार १ सय ६७ गिगावाट आवर विद्युत् खरिद गर्ने अनुमान गरेको छ । भारतीय निर्भरता बढे पनि जलविद्युत्मा नेपालको भविष्य भने आशालाग्दो छ ।

आगामी वर्ष ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाले विद्युत् उत्पादन थाल्ने र निजी क्षेत्रका प्रवर्द्धकले उत्पादन गरेका करिब ३ सय मेगावाट विद्युत् यही आर्थिक वर्षमा राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने प्राधिकरणको आकलन छ । यी आयोजना राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिएपछि वर्षायाममा नेपाल विद्युत्मा आत्मनिर्भर बन्नेछ । आगामी वर्षदेखि ९ सय गिगावाट आवर विद्युत् बढी हुने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

प्राधिकरणले आफ्नो सहायक कम्पनीमार्फत निर्माण सुरु गरेको ४५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी आयोजना ढिलाइका कारण पनि भारतमाथि परनिर्भरता बढेको हो । २०७३ मा निर्माण सक्ने लक्ष्य

लिइएको आयोजनाले आगामी कात्तिकदेखि मात्रै विद्युत् उत्पादन थाल्ने प्राधिकरणले जनाएको छ । यो आयोजना पूरा भएपछि वर्षामा नेपाल विद्युत्मा आत्मनिर्भर बन्नेछ । योबाहेक प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको ६० मेगावाटको त्रिशूली श्री ए र १४ मेगावाटको कुलेखानी तेस्रो निर्माणको अन्तिम चरणमा छन् ।

विद्युत् बढी हुने आकलनसहित प्राधिकरणले अब उपभोक्तालाई विद्युत् बढी खपतका लागि प्रोत्साहित गर्ने प्रवक्ता प्रबल अधिकारी बताउँछन् । हाल औसत नेपालीले वार्षिक डेढ सय युनिट (किलोवाट प्रतिघण्टा) विद्युत् खपत गर्दै आएका छन् । यसलाई आगामी ५ वर्षमा ७ सय युनिट प्रतिघण्टा र दस वर्षमा १ हजार ५ सय युनिट पुर्याउने सरकारी लक्ष्य छ ।

ऊर्जा मन्त्रालयले वैशाख २५ गते सार्वजनिक गरेको श्वेतपत्रमा विद्युत् खपत बढाउन ऊर्जाका अन्य स्रोतलाई विद्युत् ऊर्जाले प्रतिस्पर्धापन गर्ने, विद्युतीय सवारी साधन सञ्चालनमा जोड दिने बताइएको छ ।

सरकारले आफूलाई आवश्यक पर्ने विद्युत्को समयमै आकलन गर्न नसक्दा भारतबाट आयात हुने विद्युत्को परिमाण बढ्दै गएको ऊर्जा मन्त्रालयका पूर्वसहसचिव केशवध्वज अधिकारी बताउँछन् ।

‘आयोजना निर्माणका लागि सरकार बढी निजी क्षेत्रसँग भर पर्‍यो,’ उनी भन्छन्, ‘भनेका आयोजना समयमै बनेनन् । भूकम्पका कारण पनि बनिसक्नुपर्ने आयोजना बन्न सकेन ।’ स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था (इपान) उपाध्यक्ष कुमार पाण्डे नेपालमा विद्युत्काे बढ्दो माग, भारतसँगको प्रसारण लाइनको सहजताका कारण विद्युत् आयात बढ्नु स्वाभाविक भएको बताउँछन् ।

भारतबाट आयात हुने विद्युत्को परिमाण प्रतिस्थापन गर्न निजी क्षेत्रले बनाउने आयोजना महत्त्वपूर्ण भए पनि सरकारी ढिलासुस्तीका कारण समयमै निर्माण सम्पन्न हुन नसकेको उनको तर्क छ । ‘जग्गा प्राप्ति, रूख कटानको स्वीकृति, बिस्फोटक पदार्थ समयमै नपाइने जस्ता समस्याका कारण पनि निजी क्षेत्रबाट बनिरहेका आयोजनामा ढिलाइ भइरहेको छ,’ उनी भन्छन्, ‘प्रसारण लाइन नबन्दा कतिपय आयोजनाले कामलाई तीव्रता दिन सकेका छैनन् ।’

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०८/०२

माथिल्लो अरुण तीन वर्षभित्र निर्माण सुरु

माथिल्लो अरुण जलविद्युत् आयोजना तीन वर्षभित्र निर्माण सुरु गर्ने गरी तयारी गरिएको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले जनाएको छ । लामो समय सरकारले आफ्नो स्वामित्वमा राखेका आयोजना केही महिनाअघि मात्रै प्राधिकरणले सहायक कम्पनीमार्फत अघि बढाउने स्वीकृति पाएको हो । सन् २०२१ को अप्रिलमा निर्माण सुरु गरी २०२६ को सेप्टेम्बरमा निर्माण सक्ने गरी तयारी थालिएको प्राधिकरणले जनाएको छ । आयोजनाको जडित क्षमता ७ सय मेगावाटभन्दा बढी हुने अनुमान गरिएको छ । अहिले आयोजनाको विस्तृत परियोजना अध्ययन जारी छ ।

यसै साता संखुवासभास्थित आयोजना स्थलमा पुग्ने सडक निर्माणका लागि प्रक्रिया सुरु भएको प्राधिकरणले जनाएको छ । आयोजनामा पुग्ने गरी २४ किलोमिटर सडक निर्माणका लागि ठेकेदार छनोटका लागि प्राधिकरणले गत बुधबार पूर्वयोग्यता सूचना अह्वान गरेको थियो ।

कोसी राजमार्गको विराटनगर–किमाथांका सडकअन्तर्गत गोला र बरुण बजारबीचमा पर्ने छडग्रानबाट आयोजनाको बाँधस्थलसम्मको पहुँच सडकमा २ किलोमिटर सुरुङ र २ वटा पक्की पुल बनाउनुपर्ने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

इच्छुक कम्पनीको प्रस्ताव मूल्यांकन गरी पूर्वयोग्यतामा सफल भएका कम्पनीसँग चैतको पहिलो साताभित्रमा प्राविधिक तथा आर्थिक प्रस्तावका लागि टेन्डर आह्वान गर्ने कार्यतालिका साथ काम भइरहेको प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले बताए ।

‘सडकका कारण आयोजनाको मुख्य संरचनाको निर्माण प्रभावित हुन नदिन सडक निर्माणका लागि टेन्डर आह्वान गरिएको हो,’ घिसिङले भने, ‘सडक निर्माण सुरु भएको २४ महिनाभित्र काम सक्ने र त्यसबीचमा आयोजनाको विस्तृत इन्जिनियरिङ सक्ने, लगानी जुटाउने, ठेकेदार छनोट गर्नेलगायत काम समानान्तर रूपमा अगाडि बढाइनेछ ।’

सन् २०२१ को जुनमा आयोजनास्थलसम्म पुग्ने सडक बनाइसक्ने प्राधिकरणको योजना छ । प्राधिकरणले आयोजना निर्माण गर्न अपर अरुण जलविद्युत् लिमिटेड नामक कम्पनी स्थापना गरिसकेको छ ।

सरकारले फागुन ०६९ मा आफ्नो स्वामित्वमा रहने गरी प्राधिकरणमार्फत आयोजना निर्माण गर्ने निर्णय गरेको थियो । असोज ५ गतेको मन्त्रपरिषद् बैठकले आयोजनालाई प्राधिकरणको सहायक कम्पनीमार्फत अघि बढाउन स्वीकृति दिएको छ । कम्पनीले ०७३ को चैतमा लाइसेन्सका लागि विद्युत् विकास विभागमा आवेदन दिइसकेको छ ।

विश्व बैंकको ऋणमा आयोजनाको अहिले विस्तृत अध्ययन भइरहेको छ । यो काम सन् २०२० को फेब्रुअरीमा सक्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

आयोजनाको लागत ९० करोड अमेरिकी डलरको हाराहारीमा रहने अनुमान गरिएको छ । आयोजना निर्माण स्थलमा नदीको वार्षिक बहाव दर उच्च रहेकोले ऊर्जा बढी प्राप्त हुने र उच्च हिमाली क्षेत्रमा रहेका कारण खेतीयोग्य जमिन, मानव बस्ती कम भएकाले वातावरणीय प्रभाव कम पर्नेछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०८/०२

१६ जलविद्युत् कम्पनीका सेयर आउँदै

निकट भविष्यमा डेढ दर्जन जलविद्युत् कम्पनीको प्राथमिक सेयर (आईपीओ) बजारमा आउने भएको छ । ती कम्पनीले सेयर निष्कासन अनुमतिका लागि नेपाल धितोपत्र बोर्ड (सेबोन) मा अनुमति दिइसकेका छन् । बोर्डबाट अनुमति पाएपछि ती सेयर बजारमा आउनेछन् । बोर्डबाट अनुमति पाएको दुई महिनाभित्र सेयर निष्कासन गरिसक्नुपर्छ कानुनी व्यवस्था छ ।

हाल विभिन्न क्षेत्रका २१ कम्पनीको प्राथमिक तथा थप निष्कासन (आईपीओ/एफपीओ) बजारमा आउँदै छ । तीमध्ये १६ वटा जलविद्युत् कम्पनी, ४ वटा लघुवित्त र एक अन्य क्षेत्रका कम्पनी छन् । हाल सेयर निष्कासन अनुमति प्रक्रियामा रहेका कम्पनीमध्ये अधिकांशले स्थानीयबासीका र बाँकीले सर्वसाधारणका लागि सेयर निष्कासन गर्न लागेका हुन् ।

बोर्डको तथ्यांकअनुसार विभिन्न क्षेत्रका २१ कम्पनीले कुल ३ अर्ब २७ करोड ३४ लाख ३८ हजार रुपैयाँ बराबरको ३ करोड २७ लाख ३४ हजार कित्ता सेयर निष्कासन गर्दै छन् ।

हाल सेयर बजारमा २१ वटा जलविद्युत् कम्पनी सूचीकृत छन् । यो वर्ष यस्तो संख्या बढेर ४० भन्दा बढी पुग्ने देखिन्छ । सेयर निष्कासन गरिसके पनि सूचीकृत नभएका, निष्कासन तयारीमा रहेका र निष्कासन अनुमतिका लागि आवेदन दिएका कम्पनी संख्या हेर्दा चालु वर्षभित्रै सेयर बजारमा सूचीकृत कम्पनी तीन दर्जन बढी पुग्ने देखिएको हो ।

नेपालमा निर्माणको चरणमा धेरै जलविद्युत् कम्पनी रहेकाले पनि पछिल्ला दिनमा सेयर जारी गर्नेमध्ये धेरै जलविद्युत् कम्पनी देखिएका छन् । हाल सेयर बजारको कुल कारोबारमा जलविद्युत् समूहको हिस्सा औसत ३ देखि ४ प्रतिशत मात्र छ ।

सूचीकृत कम्पनी संख्या बढेपछि एकातिर कुल कारोबारमा जलविद्युत् समूहको हिस्सा थपिनेछ भने अर्कातिर लगानीकर्ताले लगानी विविधीकरण (पोर्टफोलियो म्यानेजमेन्ट) सुविधा पाउनेछन् ।

जलविद्युत् कम्पनीले कम्तीमा १० प्रतिशत सेयर आयोजना प्रभावित स्थानीयबासीलाई दिनुपर्ने कानुनी व्यवस्था छ । स्थानीयबासीलाई सेयर बाँडफाँटपछि सर्वसाधारणका लागि सेयर निष्कासन गर्नुपर्छ । नयाँ व्यवस्थाअनुसार जलविद्युत्लगायत उत्पादनमूलक क्षेत्रका कम्पनीले आयोजना प्रभावितलाई बाहेक थप कम्तीमा १० प्रतिशत सेयर सर्वसाधारणलाई निष्कासन गर्नुपर्छ ।

विगत लामो समयदेखि सेयर बजारमा वितीय क्षेत्रको प्रभुत्व रहँदै आएको छ । कुल सूचीकृत कम्पनीमध्ये ८० देखि ८५ प्रतिशत हिस्सा बैंक तथा वितीय संस्था र बिमा कम्पनीहरूको छ । यसकारण राष्ट्र बैंक र बिमा समितिका ससाना निर्देशनले पनि सेयर बजार नराम्ररी प्रभावित हुँदै आएको छ ।

पछिल्ला वर्षमा सेयर बजारमा अपेक्षित रूपमा उत्पादनमूलक (वास्तविक) क्षेत्रका कम्पनी भित्र्याउन नसकेको आरोप सरकार र नियामक निकायलाई लाग्दै आएको छ । जलविद्युत् कम्पनीको संख्या बढेसँगै सेयर बजारमा वितीय क्षेत्रका कम्पनीको प्रभुत्व घट्ने जानकारीहरू बताउँछन् ।

निष्कासनको तयारीमा रहेकामध्ये सीईडीबी हाइड्रो फन्ड, शुभम् पावर लिमिटेड, माउन्टेन हाइड्रो नेपाल, युनियन हाइड्रो पावर र मौलुङ खोला जलविद्युत् कम्पनीले सर्वसाधारणका लागि सेयर जारी गर्न लागेका छन् ।

यसैगरी रुरु जलविद्युत् परियोजना, सयपत्री हाइड्रो पावर, शिवश्री हाइड्रो पावर, ग्रिन लाइफ हाइड्रो पावर, गर्जड उपत्यका हाइड्रो पावर, लफिङ बुद्ध पावर नेपाल र युनिक हाइडेल कम्पनीले आयोजना प्रभावित स्थानीय निकायका लागि सेयर निष्कासनगर्दै छन् ।

पाँचथर पावर कम्पनी, घलेम्दी हाइड्रो, भैरवकुण्ड हाइड्रो पावर र युनिभर्सल पावर कम्पनीले सर्वसाधारण र स्थानीयवासी दुवैलाई सेयर जारी गर्न लागेका छन् ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७५/०८/०२

सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला आयोजना बन्ने

एक हजार बढी लगानीकर्ताको सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण हुने भएको छ । करिब रु पाँच अर्ब लागतको सो आयोजनामा धेरैभन्दा धेरैको सहभागिता गराउने लक्ष्य राखिएको छ। नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनीबीच आज विद्युत् खरीद सम्झौता भएको छ। प्राधिकरणमा बिहीबार आयोजित एक समारोहमा प्राधिकरणका योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदिश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगत पोखरेलले हस्ताक्षर गरे। सम्झौताअनुसार उक्त आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् बर्षायाममा प्रतियुनिट चार रुपैयाँ ८० पैसा र हिउँदमा प्रतियुनिट आठ रुपैयाँ ४० पैसामा प्राधिकरणले खरिद गर्नेछ। आयोजनालाई आगामी तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ। कास्कीको माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाको भराभुरी भन्ने स्थानमा आयोजना निर्माण हुनेछ। आयोजनामा स्थानीयबासीलाई समेत शेयर दिइने प्रवर्द्धक कम्पनीले जनाएको छ। बुटवललाई केन्द्र बनाएर आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलापमा संलग्न लुम्बिनी भिजनले सो आयोजनाका लागि भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनी लिमिटेड स्थापना गरेको हो।

प्रवर्द्धक संस्थाका अध्यक्ष पोखरेलले एकाध व्यक्ति मात्रै जलविद्युत् आयोजनाको मुनाफा पाउने अवस्थाको अन्त्यका लागि आफूहरूले बढीभन्दा बढी नागरिकलाई लगानीकर्ताको रुपमा सहभागी गराएको जानकारी दिए। उनका अनुसार आयोजनाको ३० प्रतिशत स्वपूँजी रहने र ७० प्रतिशत बैंक तथा वित्तीय संस्थाका तर्फबाट ऋण लिइनेछ। स्वपूँजीमा बुटवल र कास्कीका लगानीकर्तालाई समेत सहभागी गराइनेछ।

माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाका अध्यक्ष कर्ण गुरुडले लामो समयदेखि बगीरहेको सेतीलाई आर्थिक विकास र समृद्धिको लक्ष्य पहिल्याउने गरी आयोजना निर्माण शुरु हुन लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै गाँउपालिकाको तर्फबाट सबै प्रकारको सहयोग उपलब्ध गराइने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे।

आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् कूल छ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमार्फत कास्कीको लाहाचोकमा रहेको प्राधिकरणको सवस्टेशनमा जोडिनेछ। हस्ताक्षरपछि संक्षिप्त मन्तव्य दिँदै प्राधिकरणका उपकार्यकारी निर्देशक सिंहले धेरै नागरिकलाई सहभागी गराएर निर्माण गर्न लागिएको आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न आग्रह गरे। उनले आयोजनालाई प्राधिकरणको तर्फबाट सक्दो सहयोग हुने विश्वास दिलाए।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०१५/०८/०२

नलसिंहगाड हाइड्रोपावर कम्पनीको जग्गा अधिकरण अलपत्र

बीरबहादुर गिरी

देशकै ठूलोमध्यको नलसिंहगाड हाइड्रोपावर कम्पनीको जग्गा अधिकरणको काम अलपत्र परेको छ । सरकारले प्रयाप्त बजेट व्यवस्था नगर्दा कम्पनीको नाममा जग्गा अधिकरण गर्ने काम अलपत्र परेको हो । कम्पनीले जग्गा अधिकरण गर्न नसक्दा अन्य कामसमेत प्रभावित भएका छन् ।

मुआब्जा वितरणका लागि सरकारले आवश्यक बजेट विनियोजन नगर्दा जग्गा अधिकरण कार्य अलपत्र परेको हो । समयमा जग्गा अधिकरण गर्न नसक्दा कम्पनीले सञ्चालन गर्ने अन्य कामसमेत प्रभावित भएका छन् । कम्पनीले शिविर, पावरहाउस र बाँधस्थल क्षेत्रको जग्गाको समेत मुआब्जा वितरण गर्न सकेको छैन । जग्गाको मुआब्जा नपाउँदा स्थानीय बासिन्दा मर्कामा परेका छन् । ६ वर्षदेखि कम्पनीले जग्गा अधिकरण गर्न सुरु गरेको थियो । कम्पनीले सन् २०१२ को प्रतिवेदनअनुसार शिविर तथा पावरहाउसका लागि विद्यालय, गौचरण, नर्सरी, जंगल, सडक, चौतारी र स्थानीय बासिन्दाको गरी १२ हजार रोपनी जग्गा अधिकरण गर्ने निर्णय गरेको छ ।

स्थानीय बासिन्दाको ५ हजार ४ सय रोपनी जग्गाको मुआब्जाका लागि तत्कालीन मूल्यअनुसार ५ अरब रकम लाग्नेछ । कम्पनीलाई आवश्यक पर्ने ८० प्रतिशत जग्गा अधिकरण नगरी हाइड्रोपावर निर्माण चरणमा लैजान नमिल्ने कानुनी प्रावधान छ । कम्पनीलाई पावरहाउस तथा शिविर स्थल र डुबान क्षेत्रको जग्गा तत्काल अधिकरण गर्नुपर्ने बाध्यता छ । मुलुककै ठूलोमध्येको एक यो हाइड्रोपावर कम्पनी उच्च प्राथमिकतामा परे पनि आवश्यक बजेट व्यवस्थापनको कमी देखिएको छ । बजेट अभावमा ४१० मेघावाट विद्युत् उत्पादन क्षमताको यो कम्पनी ओझेलमा पर्न गएको छ । वातावरणमैत्री, ड्याम कम पुरिने, जलाशयको आयु दीगो रहने, खेतीयोग्य जमिनको न्यून क्षति हुने, विस्थापन कम हुने र भौगर्भिक अवस्था अत्यन्त राम्रो मानिएको कम्पनीलाई सरकारले वेवास्ता गरेको नेपाली कांग्रेस जाजरकोट नेता वेदराज सिंहले बताए ।

सरकारको बेवास्ताका कारण कम्पनीको काम धिमा गतिमा छ अब समयानुसार स्थानीयले जग्गाको मूल्य खोज अधिकरण थप संकटमा पर्न सक्छ सिंहले भने ।

डुबान क्षेत्रका दल्ली, अँधेरी खोला, लामातरा, सेपुखोला, सक्ला, गोलखारालगायत जग्गाका जग्गाधनीले मुआब्जा पाउन सकेका छैनन् । मुआब्जा नपाएका स्थानीयले अधिकरण हुने जग्गामा धमाधम भवनलगायत संरचना निर्माण गर्न थालेका छन् । अहिले डुबान क्षेत्रमा बिचौलियाले जग्गा किनबेचलाई तीव्रता दिएका छन् । मुआब्जा पाउने लोभमा चितवन, काठमाडौं, सुर्खेत दैलेख बाँकेलगायत जिल्लाबाट आएका बिचौलियाले उक्त क्षेत्रको जग्गा किन्ने क्रम तीव्र बनेको स्थानीय दिलबहादुर रावलले बताए । 'मुआब्जाको ठेगान छैन धमाधम दलालहरूले डुबान क्षेत्र प्रभावित क्षेत्रमा जग्गा किनबेचको क्रम चलेको छ,' रावलले भने ।

हाइड्रोपावरको पहुँचमार्ग, डीपीआर र कन्स्ट्रक्सन पावर निर्माणमा पनि ढिलाइ भएको छ । सरकारले नलगाड हाइड्रोपावर निर्माण कार्यलाई सन् २०२३ सम्म सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिएको छ । हाइड्रोपावर निर्माणमा १ खर्बको लागत खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।

हाइड्रोपावरका लागि २ सय मिटर उचाइ तथा ६ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफलको बाँध, १० किलोमिटर सुरुडमार्ग र खगेनकोटको दल्लीमा भूमिगत पावरहाउस निर्माण हुनेछ । आयोजना निर्माण गर्दा २ सय घरपरिवार विस्थापित

हुने देखिएका छन् । पहिले विकास समितिमा फल काम भएकोमा अहिले कम्पनी मोडेलबाट आयोजनाको काम सञ्चालन गर्न थालिएको छ । कम्पनी मोडेलमा गएसँगै आयोजनाको काम गतिहीन बनेको स्थानीयको बुझाइ छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०३

वेतन कर्णालीको डीपीआर बन्दै

हिमेश विक

सुदूरपश्चिम र कर्णाली प्रदेशको सीमानामा कर्मचारी सञ्चय कोषले निर्माण गर्ने ६ सय ८० मेगावाटको वेतन कर्णाली जलविद्युत् आयोजनाको डीपीआरको काम भईरहेको छ । वेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रोपावर लिमिटेडको विद्युत् उत्पादनको सर्वेक्षण अनुमतिपत्र पाएपछि डीपीआरको कामले तिव्रता पाएको छ ।

सुर्खेत जिल्ला र अछाम जिल्लाका आधा-आधा भूभागमा रहने गरी कर्णाली नदीमा अर्ध जलाशय प्रकृतिको आयोजना निर्माणका लागि डीपीआरको काम तिव्र गतिमा भईरहेको छ । ८० अर्ब लागतको आयोजन पाँच वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्नका लागि कर्मचारी सञ्चय कोषको रकम व्यवस्थापनको कामपनि तिव्र रुपमा भईरहेको छ । नेपाल सरकारको लगानीमा हालसम्म अगाडी बढिरहेका माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनापछि कर्मचारी सञ्चय कोषले दोस्रो ठुलो आयोजना बनाउनका लागि त्यसको डीपीआर बनाउने कामले तिव्रता पाएको हो । सरकारले कर्मचारी सञ्चय कोषमा कोष कट्टी गर्दै आएका कर्मचारीको ४० प्रतिशत लगानीमा ६८० मेगावाट क्षमताको जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि डीपीआर बनाउन परामर्शदाता कम्पनीलाई जिम्मा दिएपछि त्यसको कामले तिव्रता पाएको सञ्चय कोषका प्रवक्ता ओमकृष्ण श्रेष्ठले जानकारी दिए । आयोजनामा कोषमा सञ्चयकर्तालाई कुल लगानीको ४० प्रतिशत दिइनेछ भने कोष आफैले १५ प्रतिशत सेयर राख्नेछ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणलाई १५ प्रतिशत सेयर दिनेगरी कम्पनीके सेयर संरचना तयार गरिएकोमा आयोजना निर्माणका लागि विस्तृत योजना प्रतिवेदन बनाउने काम भईरहेको छ ।

पहिलो दुई वर्ष सर्भेक्षणका काम सम्पन्न गर्ने गरी डीपीआर बनाउने कामले गति लिएको ५ । वातावरणीय प्रभाव मुल्याङ्कनको कामले पनि अहिले गति लिइरहेको वेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रोपावरका प्रमुख श्रीरामशेखर अधिकारीले बताए । आयोजनाको निर्माणमा ८० अर्ब बढी लगानी लाग्नु अनुमान गरिएको अवस्थामा त्यसको व्यवस्थापनको कामपनि बढिरहेको छ । पहिलो चरणमा २० अर्ब अधिकृत पूँजी राखेर कोषले आयोजना अगाडी बढाउने योजना बनाएकोमा आवश्यक बजेट संकलन र व्यवस्थापनको कामपनि भईरहेको कर्मचारी सञ्चय कोषले जनाएको छ । आवश्यक लगानीको अभाव नभएकोले डीपीआरको काम सकिएपछि निर्माण थालेको पाँच वर्षभित्र आयोजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको कोषका प्रवक्ता ओमकृष्ण श्रेष्ठको भनाइ छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०३

माथिल्लो तामाकोशीको कार्यप्रगतिका बारेमा मन्त्री पुनको चासो

राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाको कार्य प्रगतिका बारेमा ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले चासो व्यक्त गरेका छन् । आयोजनाको कूल भौतिक प्रगति ९७ प्रतिशत भए पनि विद्युत् उत्पादन हुने समय पर धकेलिएको र लागत समेत बढ्दै गएका कारण मन्त्री पुनले चासो व्यक्त गर्नुभएको उहाँको सचिवालयले जानकारी दिएको छ ।

आयोजनाको काम पछिल्ला दिनमा प्रभावकारी नभएको भन्दै मन्त्री पुनले समस्या समाधान गरी छिटोभन्दा छिटो विद्युत् उत्पादन शुरु हुने वातावरण तयार पार्नसमेत नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठलाई निर्देशन दिए ।

शुरुमा आयोजनाको लागत रु ३५ अर्ब रहेको भए पनि पछिल्लो दिनमा निर्माण सामग्रीको मूल्य बढेको, अमेरिकी डलरमा भएको मूल्य वृद्धिका कारण लागत बढेर रु ७० अर्बको हाराहारीमा पुग्ने अवस्था देखिएको छ । त्यसमा लागत अवधिको ब्याजसमेत जोडिएको छ ।

आयोजनाको भौतिक निर्माणको काम करीब करीब सकिने अवस्थामा पुगेको भए पनि केही निर्माण व्यवसायीले समयमा काम नगरिँदा विद्युत् उत्पादन मिति नै पर सर्न पुगेको छ । सुरुडभिन्न जडान गर्नुपर्ने ठूला पाइप आयातमा समस्या देखिएको छ । लामोसाँघु-जिरी सडकखण्ड मर्मतमा ढिलाइ हुँदा निर्माण सामग्री आयातमा ढिलाइ भएको भन्दै पछिल्ला दिनमा आयोजनाको सुरुडमा जडान हुने पाइप आयोजना स्थल पुग्न सकेको छैन । आयोजनाको सुरुडभिन्न रहेका दुई वटा ठाडो सुरुड (३७० मिटर र ३१० मिटर) मा पाइप जडान गर्ने काम पूर्ण हुन सकेको छैन । आयोजनाले आगामी असारमा परीक्षण उत्पादन शुरु गर्ने र आगामी कात्तिकदेखि व्यावसायिक उत्पादन शुरु गर्ने लक्ष्य राखेको छ । विगतमा आगामी पुस मसान्तदेखि नै परीक्षण उत्पादन शुरु गर्ने कार्यतालिका तय गरिएको थियो ।

मन्त्री पुनले आयोजनामा देखिएको समस्या समाधानका लागि स्थलगत अनुगमन गर्ने र आयोजना स्थलमा नै समस्या समाधान गर्ने तयारी गरेका छन् । माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाका प्रवक्ता डा गणेश न्यौपानेले हाइड्रोमेकानिकल र इलेक्ट्रोमेकानिकललाई मिलाएर काम गराउने तयारीमा आफूहरु लागेको जानकारी दिए ।

हाइड्रोमेकानिकल कामको जिम्मा भारतीय ठेकेदार कम्पनी टेलम्याको रहेको छ भने इलेक्ट्रोमेकानिकलको जिम्मा एन्ड्रिज हाइड्रोको रहेको छ । सुरुडभिन्न जडान गर्नुपर्ने ५९ वटा पाइप प्राधिकरणको सुनकोशी विद्युत् गृहमा रहेको छ ।

“आयोजनालाई गति दिने र तोकिएको समयमा नै सम्पन्न गराउने तवरले मन्त्रीज्यूले चासो दिनुभएको हो, त्यसलाई सहजरूपमा लिँदै आयोजना स्थलमा देखिएको समस्या समाधानका लागि हामी प्रतिबद्ध भएर लागेका छौं”, प्रवक्ता डा न्यौपानेले भने ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०८/०४

रुकुमगाड आयोजनाको निर्माण सुरु

पूर्व रुकुमस्थित ५ मेगावाटको रुकुमगाड जलविद्युत आयोजनाको निर्माण सुरु भएको छ । अबको १ वर्षमा विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने गरी आयोजनाको निर्माण सुरु गरिएको हो । आयोजनाको पाइप लाइन बिछ्याउन जग खन्न सुरु गरिएको आयोजना प्रबन्धक धुवराज मिश्रले बताए । उनका अनुसार अबको ३ महिनामा पाइप बिछ्याउन सुरु गरिनेछ । बाँध र विद्युतगृहको संरचना निर्माणको काम पनि चालु वर्षभित्र सुरु गरिने प्रवर्द्धक राप्ती हाइड्रो एन्ड जनरल कन्स्ट्रक्सन कम्पनीले जनाएको छ । आयोजनाबाट २०७६ पुसबाट विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । आयोजना पूरा भएपछि उत्पादन हुने विद्युत नेपाल विद्युत प्राधिकरणको मुसीकोट सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । सबस्टेसनसम्म आवश्यक २० किलोमिटर प्रसारण लाइन कम्पनी आफैले निर्माण गर्नेछ । आयोजना पूरा गर्न १ अर्ब १० करोड रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा प्राइम बैंकको अगुवाइमा कुमारी र सेन्चुरी बैंकले ऋण लगानी गरेका छन् ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०८/०४

निजीक्षेत्रलाई ४४ दिनमा मात्रै विद्युतको भुक्तानी

दुर्गा लामिछाने

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले निजीक्षेत्रबाट उत्पादित विद्युत् खरीदको भुक्तानी, बिल प्राप्त भएको ४४औं दिनमा मात्रै गर्ने व्यवस्था शुरू गरेको छ । भुक्तानी प्रक्रियालाई व्यवस्थित गर्न यसो गरिएको प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले बताए । सबैजसो जलविद्युत् आयोजनासँगको विद्युत् खरीद सम्झौता (पीपीए)मा बिल प्राप्त भएको ४५ दिनभित्र भुक्तानी गरिसक्ने प्रावधान रहेको छ । तर निजीक्षेत्रले पहुँच र प्रभावका आधारमा जतिसक्दो छिटो भुक्तानी प्राप्त गर्ने क्रम बढेपछि प्राधिकरणले भुक्तानीको दिन नै निर्धारण गरेको हो । छिटै भुक्तानी पाए बैङ्कमा राखी ब्याज कमाइहाल्ने लोभले यस्तो क्रम बढेको देखिएपछि कडाइ गरिएको घिसिङको भनाइ छ । ‘संस्थागत सुधार गर्ने भनेको यी यस्तै कुराहरूको पनि सुधार हो,’ उनले भने, ‘निजीक्षेत्रको प्रभावमा आई मेरा कर्मचारी यस्ता चलखेलमा संलग्न नहोऊन् भन्ने उद्देश्यले यो व्यवस्था लागु गरिएको हो ।’ प्राधिकरणले निजीक्षेत्रका कम्पनीको खातामा सोझै भुक्तानी पठाउने गरेको छ ।

प्राधिकरणको निर्णय ठीक छ

कुमार पाण्डे, उपाध्यक्ष

स्वतन्त्र ऊर्जा उत्पादकहरूको संस्था, नेपाल (इप्पान)

खिम्ती, भोटेकोशीजस्ता शुरूशुरूका केही आयोजनाका हकमा बिल पेश गरेको ३० दिनभित्र जस्तोमा भुक्तानी गर्नुपर्ने पीपीएमा उल्लेख छ । त्यसले गर्दा उनीहरूलाई प्राधिकरणले सोहीअनुसार गर्छ । निजीक्षेत्रका बाँकी आयोजनालाई ४५ दिनभित्र भुक्तानी गर्ने सम्झौताअनुसार नै दिने गरेको छ । दिनुपर्ने मिति कटाएको अवस्था छैन । ब्याजको लोभले गर्दा प्राधिकरणका कर्मचारीसँगको मिलेमतोमा केही आयोजनाले १२-१५ दिनअघि नै भुक्तानी लिने गरेको भन्ने प्राधिकरणको भनाइ छ । त्यस्तो नहोला भन्न पनि सकिन्न । हरेक बिलको भुक्तानी ४४औं दिनमा गर्दा प्राधिकरण कानूनीरूपमा सुरक्षित हुनुका साथै निजीक्षेत्रलाई पनि केही समस्या पर्दैन ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१५/०८/०५

न्यादी अायाेजनाकाे मुख्य सुरुड पूरा

लमजुडमा निर्माणधीन ३० मेगावाटको न्यादी जलविद्युत आयोजनाको मुख्य सुरुड पूरा भएकाे छ । आयोजनाको ३.८४ किलोमिटर लामो सुरुड पूरा भएकाे हाे । मुख्य सुरुड पूरा हुनु ठूलाे उपलब्धी भएकाे न्यादी हाइड्रोपावर कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत मुगेन्द्रबहादुर श्रेष्ठले बताए । उनका अनुसार अब सुरुड ढलानकाे काम सुरु गरिनेछ । आयोजनामा ७ सय २५ मिटर लामाे पेनस्टक पाइप राखिनेछ । हाइड्रोमेकानिकल ठेकेदारले पाइप आयोजना स्थलमा ल्याउन सुरु गरेको पनि श्रेष्ठले बताए । यस्तै, आयोजनाको बाँध क्षेत्रको सिभिल संरचना निर्माणको २० प्रतिशत काम सकिएको छ । बाँध क्षेत्रमा ढलानको काम भइरहेको आयोजनाले जनाएको छ । आगामी वर्षा सुरु हुनुअघि बाँध क्षेत्रको संरचना निर्माणको काम सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । विद्युतगृहको जग खन्न सुरु गरिएको छ । जग खन्ने काम सम्पन्न गरेर संरचना निर्माण गरिने छ । विद्युतगृह पनि आउने वर्षा याम अघि सम्पन्न गर्ने श्रेष्ठले बताए । २०७३ चैतबाट निर्माण सुरु भएको आयोजना सम्पन्न गरेर अब १७ महिनामा विद्युत उत्पादन गर्ने तालिका छ । ३० मेगावाटको आयोजना सम्पन्न गर्न ६ अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा एभरेष्ट बैंकको अगुवाईमा ५ बैंकले ऋण लगानी गरेका छन् । आयोजना पूरा भएपछि उत्पादन हुने विद्युत २२० केभी मर्स्याङ्दी कोरिडोर प्रसारण लाईनको खुदी सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । निर्माणधीन प्रसारण लाइन विद्युत उत्पादन सुरु हुने अवधिभित्र तयार नभए आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत तारिकुना सबस्टेसनमा जोड्ने कम्पनीको योजना छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०१५/०८/०५

मन्त्री पुनले त्रिशूली-३ 'बी' हबको शिलन्यास गरे, निर्माणमा समस्तै समस्या

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्री वर्षमान पुनले पैरेबेसीमा निर्माण हुने २२० केभी त्रिशूली-३ 'बी' हबको बुधबार शिलन्यास गरेका छन् । आयोजना चालू आर्थिक वर्षभित्र निर्माण गर्ने लक्ष्य छ । नुवाकोट र रसुवामा उत्पादन हुने विद्युत एकत्रित गरी २२० केभी प्रसारण लाइनबाट काठमाडौँ ल्याउन आयोजनाले मेरुदण्डको रूपमा काम गर्नेछ । शिलन्यासका क्रममा मन्त्री पुनले लक्षित समयभित्रै आयोजना पूरा गर्नुपर्नेमा जोड दिए । आयोजनामा प्राधिकरण, युरोपियन इन्भेष्टमेन्ट बैंक, जर्मन विकास सहयोग (केएफडब्ल) र युरोपियन युनियनको क्रमशः १ करोड ९० लाख, ३ करोड, १ करोड ४० लाख र २२ लाख ५० हजार युरो लगानी हुनेछ । युरोपियन युनियन र केएफडब्लूले प्राविधिक सहयोग गरेका छन् । जुन परामर्श सेवामा खर्च हुनेछ । मन्त्री पुनले त्रिशूली हबको शिलन्यास गरे पनि यससँग जोडिएका दर्जनौँ समस्याका विषयमा केही पनि उल्लेख गरेनन् । हब निर्माणस्थलदेखि काठमाडौँसम्म तानिने प्रसारण लाइनमा जग्गा प्राप्ति तथा मुआब्जाको ठूलो समस्या छ । उक्त समस्या कायमै रहे चालू आर्थिक वर्षभित्र हब र प्रसारण लाइन निर्माण पूरा गर्ने प्राधिकरणको लक्ष्य पूरा हुँदैन । तर, मन्त्री पुनले भने चालू आवभित्रै सबै काम पूरा गर्ने दोहोर्याएका छन् । समस्या सहजीकरण गर्नेबारे एक शब्द पनि खर्च गरेका छैनन् । हबमा ६० मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए', ३७ मेगावाटको त्रिशूली-३ 'बी', २ सय १६ मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली-१ को विद्युत जोडिनेछ । यस्तै, रसुवामा निर्माण भइरहेको १ सय ११ मेगावाटको रसुवागढी, १४.८ मेगावाटको माथिल्लो सान्जेन, ४२.५ मेगावाटको सान्जेनलगायत अर्जनौँ आयोजनाको विद्युत पनि यही हबमा मिसिनेछ । चिलिमे-त्रिशूली-३ 'बी' हब र समुद्रटार-त्रिशूली-३ 'बी' हब प्रसारण लाइनबाट आएको बिजुली यही सबस्टेसनमा मिसिन्छ । यहाँबाट करिब ४० किलोमिटर लामो २२० केभी दाहोरो सर्किट त्रिशूली-३ 'बी' हब-मातातीर्थ प्रसारण लाइनबाट विद्युत काठमाडौँ भित्रिन्छ । सबस्टेसन निर्माण गर्न बल्ल शिलन्यास भएको छ भने प्रसारण लाइनको विभिन्न ठाउँमा समस्या छ । चालू आवभित्र सबस्टेसन र लाइन तयार नभए माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए' बाट उत्पादित विद्युत खेर जानेछ । यसतर्फ मन्त्री पुन तथा प्राधिकरणको नेतृत्वको ध्यान गएको देखिँदैन ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०८/०५

जलविद्युत्को केन्द्र बन्दै अपी हिमाल गाउँपालिका

सडक सञ्जालसँग नजोडिएको अपी हिमाल गाउँपालिका जलविद्युत्को केन्द्र बन्दै गएको छ । चमेलिया नदीको उद्गमस्थलका रूपमा रहेको अपी हिमाल गाउँपालिकालाई जलविद्युत्का माध्यमबाटै चिनाउने गाउँपालिकाको योजना छ ।

चैतभित्र अपी हिमाल गाउँपालिका-५ मकरीगाडसम्म सडक निर्माण गरिँदै छ । सो क्षेत्रमा सन् २०१९ भित्र मकरीगाड जलविद्युत् आयोजना प्रालिले १० मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिएको छ । सो आयोजनाका उपकार्यकारी निर्देशक करनबहादुर चन्दका अनुसार सो क्षेत्रका दुई परिवारलाई जग्गाको मुआब्जा वितरण गरिएको छ ।

‘सडक निर्माण हुने बित्तिकै उपकरण ढुवानी गरिनेछ,’ उनले भने । निजी क्षेत्रबाट निर्माण हुन लागेको मकरीगाड जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि २ अर्ब ५ करोड लागत अनुमान गरिएको छ । यस्तै, मंसिरभित्र अपी हिमाल गाउँपालिका-३ घट्टे खोलामा सय किलोवाट क्षमताको आयोजना निर्माण गरिँदै छ । वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, गाउँपालिका र विभिन्न निकायको सहयोगमा सो आयोजना निर्माण गर्न लागिएको हो । आयोजना बनाउन शक्ति इन्जिनियरिङ प्रालिसँग ३ करोड ४२ लाखको सम्झौता गरिएको उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष नन्दनसिंह धामीले बताए ।

‘वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले २ करोड ८५ लाख सहयोग गर्नेछ,’ उनले भने । गाउँपालिकाले १ करोड ९० लाख उपलब्ध गराउनेछ, ४० लाख भुक्तानी गरिसकेका छन्,’ गाउँपालिका अध्यक्ष धर्मानन्दसिंह मन्जालले भने । अहिले खम्बा र तार खरिदको काम भइरहेको छ । यस्तै, अपी हिमाल गाउँपालिका-३ कटेलीगाडमा १० किलोवाट क्षमताको आयोजना निर्माण थालिएको छ ।

सो आयोजना निर्माण गर्न वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्रले १९ लाख, गाउँपालिकाले ५ लाख तथा अन्य रकम प्रदेश सांसद विकास कोषबाट खर्च गरिने विद्युत् उत्पादन समितिका अध्यक्ष मदन कार्कीले बताए । सो आयोजना निर्माण गर्न ५७ लाख खर्च हुने अनुमान गरिएको छ ।

त्यसैगरी, अपी हिमाल गाउँपालिका-६ मज्जेखोलामा सय किलोवाट बिजुली निकाल्न बोलपत्र आह्वान गरिएको छ । वैकल्पिक ऊर्जा प्रवर्द्धन केन्द्र, प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको सहयोगमा सो आयोजना निर्माण गर्न लागिएको निर्माण समितिका अध्यक्ष धनसिंह धामीले बताए । ‘गाउँपालिकाले १ करोड ७२ लाख सहयोग गर्ने आश्वासन दिएको छ,’ उनले भने ।

चमेलिया नदीबाट ८५ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो चमेलिया आयोजना निर्माण गर्न निजी क्षेत्रले चासो देखाएको छ । नेपाल सरकारको लगानीमा ३२ मेगावाट क्षमताको क्षतिगाड जलविद्युत् आयोजना निर्माणबारे अध्ययन भइरहेको छ । निजी क्षेत्रबाटै निर्माण गर्ने गरी ४० मेगावाट क्षमताको माथिल्लो चमेलिया र २० मेगावाट क्षमताको तल्लो चमेलिया निर्माणबारे समेत अध्ययन भइरहेको गाउँपालिका अध्यक्ष मन्जाल बताउँछन् ।

यसअघि ३० मेगावाट क्षमताको चमेलिया जलविद्युत् आयोजना निर्माण सम्पन्न भइसकेको छ । अपी हिमाल गाउँपालिका भएर बग्ने चमेलिया नदीसँगै क्षतिगाड, मकरीगाड, छुमछुम गाड, मज्जेगाडलगायत खोलाबाट विद्युत् उत्पादन गर्न सकिने अत्याधिक सम्भावना छ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०८/०५

माथिल्लो तामाकोसीको कार्यप्रगतिमा ऊर्जामन्त्रीको चासो

माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको कार्य प्रगतिबारे ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले चासो व्यक्त गरेका हुन् । आयोजनाको कुल भौतिक प्रगति ९७ प्रतिशत भए पनि विद्युत् उत्पादन हुने समय पर धकेलिएको र लागतसमेत बढ्दै गएका कारण मन्त्री पुनले चासो व्यक्त गरेका हुन् । आयोजनाको काम पछिल्ला दिनमा प्रभावकारी नभएको भन्दै मन्त्री पुनले समस्या समाधान गरी छिटोभन्दा छिटो विद्युत् उत्पादन सुरु हुने वातावरण तयार पार्नसमेत नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठलाई निर्देशन दिएका छन् ।

सुरुमा आयोजनाको लागत ३५ अर्ब रहेको भए पनि पछिल्लो दिनमा निर्माण सामग्रीको मूल्य बढेको, अमेरिकी डलरमा भएको मूल्य वृद्धिका कारण लागत बढेर ७० अर्बको हाराहारीमा पुग्ने अवस्था देखिएको छ । त्यसमा लागत अवधिको ब्याजसमेत जोडिएको छ ।

आयोजनाको भौतिक निर्माणको काम करिब करिब सकिने अवस्थामा पुगेको भए पनि केही निर्माण व्यवसायीले समयमा काम नगरिँदा विद्युत् उत्पादन मिति नै पर सर्न पुगेको छ ।

सुरुङ्गभित्र जडान गर्नुपर्ने ठूला पाइप आयातमा समस्या देखिएको छ । लामोसाँघु-जिरी सडकखण्ड मर्मतमा ढिलाइ हुँदा निर्माण सामग्री आयातमा ढिलाइ भएको भन्दै पछिल्ला दिनमा आयोजनाको सुरुङ्गमा जडान हुने पाइप आयोजना स्थल पुग्न सकेको छैन ।

आयोजनाको लागत ३५ अर्ब रहेको भए पनि पछिल्लो दिनमा निर्माण सामग्रीको मूल्य बढेको, अमेरिकी डलरमा भएको मूल्य वृद्धिका कारण लागत बढेर ७० अर्बको हाराहारीमा पुग्ने अवस्था देखिएको

आयोजनाको सुरुङ्गभित्र रहेका दुईवटा ठाडो सुरुङ्गमा पाइप जडान गर्ने काम पूर्ण हुन सकेको छैन । आयोजनाले आगामी असारमा परीक्षण उत्पादन सुरु गर्ने र आगामी कात्तिकदेखि व्यावसायिक उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखेको छ । विगतमा आगामी पुस मसान्तदेखि नै परीक्षण उत्पादन सुरु गर्ने कार्यतालिका तय गरिएको थियो । मन्त्री पुनले आयोजनामा देखिएको समस्या समाधानका लागि स्थलगत अनुगमन गर्ने र आयोजना स्थलमै समस्या समाधान गर्ने तयारी गरेका छन् । माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाका प्रवक्ता डा. गणेश न्यौपानेले हाइड्रोमेकानिकल र इलेक्ट्रोमेकानिकललाई मिलाएर काम गराउने तयारीमा आफूहरू लागेको जानकारी दिए । हाइड्रोमेकानिकल कामको जिम्मा भारतीय ठेकेदार कम्पनी टेलम्याको रहेको छ भने इलेक्ट्रोमेकानिकलको जिम्मा एन्ड्रिज हाइड्रोको रहेको छ । सुरुङ्गभित्र जडान गर्नुपर्ने ५९ वटा पाइप प्राधिकरणको सुनकोसी विद्युत् गृहमा रहेको छ ।

‘आयोजनालाई गति दिने र तोकिएको समयमा नै सम्पन्न गराउने तवरले मन्त्रीज्यूले चासो दिनुभएको हो, त्यसलाई सहज रूपमा लिँदै आयोजना स्थलमा देखिएको समस्या समाधानका लागि हामी प्रतिबद्ध भएर लागेका छौं,’ प्रवक्ता डा. न्यौपानेले भने ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०८/०५

त्रिशूली श्री बी सवस्टेशनको शिलान्याश, लागत ६५.२५ मिलियन युरो

रसुवा र नुवाकोट जिल्लामा निर्माणाधीन करीब ६ सय मेगावाट क्षमताका जलविद्युत् आयोजनालाई राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने लक्ष्यका साथ त्रिशूली श्री बी सवस्टेशनको शिलान्याश गरिएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले युरोपेली लगानी बैङ्कका उपाध्यक्ष एन्ड्रु म्याकड्वेल, युरोपेली प्रतिनिधिमण्डलका राजदूत भिरोनिका कोडी, नेपालका लागि सङ्घीय गणतन्त्र जर्मनीका राजदूत रोल्फ सेफलगायतको उपस्थितिमा बुधवार नुवाकोटको किस्पाङ गाउँपालिका- ५ मा सवस्टेशनको शिलान्याश गरेका छन् । सो सवस्टेशनको लागत ६५ दशमलव २५ मिलियन युरो रहेको छ ।

सवस्टेशनमा माथिल्लो त्रिशूली श्री ए ६० मेगावाट, ३७ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली श्री बी, १ सय ११ मेगावाट क्षमतामा रसुवागढी, २ सय १६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली एक, १ सय २० मेगावाट क्षमताको रसुवा भोटेकोशी, ४२ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको साञ्जेन र १४ दशमलव ८ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो साञ्जेनलगायतका निर्माणाधीन र निर्माणमा जाने क्रममा रहेका करीब एक दर्जन आयोजनाको विद्युत् जोडिनेछ । निर्माणका क्रममा सुपर साञ्जेन, माथिल्लो मैलुङ र माथिल्लो त्रिशूली श्री बीसँगै निजी क्षेत्रको अर्को आयोजनासमेत निर्माणमा जाने तयारीमा रहेको छ । त्रिशूली र त्यसका सहायक नदीमा निर्माण हुने अधिकांश आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जडानका लागि महत्वपूर्ण मानिएको सवस्टेशनको शिलान्याससँगै निर्माणाधीन आयोजनाको काममा समेत गति पैदा हुने विश्वास बढेर गएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङका अनुसार सो सवस्टेशन त्रिशूली करिडोरका लागि रणनीतिक महत्वको छ । रसुवा तथा नुवाकोटमा पछिल्लो समय सरकारी स्वामित्वका तथा निजी क्षेत्रका दर्जनभन्दा बढी आयोजना निर्माणका विभिन्न चरणमा छन् । ती आयोजनालाई राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा ल्याउन र स्थानीयस्तरमा वितरणका लागि समेत सवस्टेशन महत्वपूर्ण छ । नेपाल र चीनबीच निर्माण हुन लागेको ४०० केभी क्षमताको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनसमेत सोही क्षेत्र भएर जानेछ ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीका अनुसार सवस्टेशनमा ३२० केभिए क्षमतामा ६ ओटा ट्रान्सफर्मर जडान गरिनेछ । यस्तै स्थानीयवासीलाई सहजरूपमा विद्युत् उपलब्ध गराउन थप एक ट्रान्सफर्मरसमेत जडान गरिनेछ । प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको माथिल्लो त्रिशूली श्री ए आयोजना आगामी छ महिनाभित्रै निर्माण सम्पन्न हुने चरणमा छ ।

यस्तै ३७ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली श्री बीलेसमेत निर्माण शुरु गरिसकेको छ । सोही सवस्टेशनबाट नुवाकोटका केही गाउँमा समेत स्थानीयवासीलाई विद्युत् सुविधा उपलब्ध गराइनेछ । प्राधिकरणका अनुसार चिलिमे-त्रिशूली र समुन्द्रटार-त्रिशूली प्रसारण लाइनबाट आउने विद्युत्समेत सोही सवस्टेशनमा जोडिनेछ । विद्युत् प्राधिकरणको ३५ प्रतिशत लगानीसहित ती तीन योजनामा युरोपियन इन्भेष्टमेण्ट बैङ्कको सहलियत ऋण सहयोग र युरोपियन युनियन र जर्मन सरकारको अनुदान सहयोग रहेको छ । यी परियोजना निर्माणमा ६५ दशमलव २५ मिलियन युरो लगानी लाग्ने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको निर्माणाधीन २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणाली आयोजना प्रमुख थर्कबहादुर थापाले जानकारी दिए ।

उनका अनुसार चिलिमे हब र श्री बी हब निर्माणका लागि समान १३ मिलियन युरो र चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण लाइनका लागि ११ मिलियन युरो लाग्ने देखिएको छ । यी योजना विसं २०७६ जेठ ३० मा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको छ । यी आयोजना निर्माणको जिम्मा चिनियाँ कम्पनी पिङ्गाओ ग्रुप अफ कम्पनीलाई दिइएको छ । प्राधिकरणले त्रिशूली-काठमाडौं २२० डलब सर्किट प्रसारण लाइन निर्माणको काम माथिल्लो त्रिशूली श्री 'ए' आयोजनामार्फत अन्तिम चरणमा पुगेको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री पुनले मुलुकको आर्थिक समृद्धिसँग जोडिएका ऊर्जा क्षेत्रमा युरोपेली लगानी बैङ्कलगायतका साझेदारको सहयोग अनुकरणीय रहेको बताए ।

सरकारले ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्यका साथ काम गरिरहेको भन्दै उनले आगामी १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएको र त्यसमा स्वदेशी तथा विदेशी सहयोग जरुरी रहेको उल्लेख गरे ।

मन्त्री पुनले चालू आर्थिक वर्षभित्रै सवस्टेशनको निर्माण सम्पन्न गरी उदाहरणीय काम गर्न निर्माण व्यवसायीलाई आग्रह गरे । रासस

श्रोत: नागरीक दैनिक, २०७५/०८/०६

न्यादी जलविद्युत्को हेडरेस सुरुङ ब्रेक थु

लमजुङको मर्याङ्दी गाउँपालिका-६ बाहुनडाँडास्थित डादी खोलामा निर्माणाधीन ३० मेगावाटको न्यादी जलविद्युत् आयोजनाको हेडरेस सुरुङको ब्रेक थु गरिएको छ ।

प्रवर्द्धक न्यादी हाइड्रोपावर कम्पनीका परियोजना व्यवस्थापक उत्तम अमात्यले आयोजनाको तीन दशमलव ८४ किलोमिटर मुख्य सुरुङ खन्ने काम सकिएको बताए । आयोजनामा सुरुङसहित ७२५ मिटर पेनस्टक पाइप राखिनेमा ६८ मिटर खनिएको छ । हाइड्रोमेकानिकल ठेकेदारले पाइप आयोजनास्थलमा ल्याउन सुरु गरेका छन् ।

विद्युतगृहको जग हाल्ने काम सकिएको छ भने बाँध क्षेत्रको सिभिल संरचना निर्माणको २० प्रतिशत काम पूरा भएको छ । बाँध क्षेत्रमा ढलानको काम भइरहेको आयोजनाले जनाएको छ । विद्युतगृहमा दुई पेलटन टर्वाइन राखिने छ भने यसको ३० प्रतिशत काम पूरा भएको छ । सर्ज ट्याङ्कको निर्माणकार्य सकिएको व्यवस्थापक अमात्यले जानकारी दिए ।

विसं २०७३ चैत ३० देखि निर्माण सुरु गरिएको उक्त आयोजना २०७६ चैत २३ (सन् २०२० अप्रिल ५) मा सक्ने सम्झौता भएको थियो । सम्झौताअनुसार आयोजनाको ५० प्रतिशत काम सकिएको अमात्यले बताए । सम्झौता अवधिमा निर्माण सकिने लक्ष्यअनुसार २४सै घण्टा काम भइरहेको आयोजनाले जनाएको छ ।

उक्त आयोजना सम्पन्न गर्न रु छ अर्ब लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा एभरेष्ट बैंकको अगुवाइमा पाँच बैंकले (नबिल बैंक, ग्लोबल आइएमई बैंक, हिमालयन बैंक, सनराइज बैंक र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी) ऋण लगानी गरेका छन् ।

आयोजनाले मर्याङ्दी गाउँपालिका-३ खुदी टारीकुनासम्म १३२ केभीको साढे पाँच किमी प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने कार्य थालेको जनाएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणबाट खुदीको टारीकुनामा निर्माण हुने २२० केभी सवस्टेसन तथा प्रसारणलाइनको निर्माणकार्य गर्न बोलपत्र आह्वान भइसकेको आयोजनाले जनाएको छ । न्यादी जलविद्युत् आयोजनाले वैकल्पिक थप प्रसारणलाइनसमेत निर्माण गर्नबारे नेपाल विद्युत् प्राधिकरणमा प्रस्ताव पेश गरिसकेको आयोजनाका प्रशासकीय अधिकृत वासुदेव गर्तौलाले बताए । रासस

श्रोत: १२खरी इटकम्, २०७५/०८/०६

त्रिशूली श्री बी सवस्टेशनको शिलान्याश- छ सय मेगावाट विद्युत् जोडिने

रमेश लम्साल-रामहरि न्यौपाने

रसुवा र नुवाकोट जिल्लामा निर्माणाधीन करीब ६०० मेगावाट क्षमताका जलविद्युत् आयोजनालाई राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने लक्ष्यका साथ त्रिशूली श्री बी सवस्टेशनको शिलान्याश गरिएको छ ।

ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले युरोपेली लगानी बैंकका उपाध्यक्ष एन्ड्रु म्याकड्वेल, युरोपेली प्रतिनिधिमण्डलका राजदूत भिरोनिका कोडी, नेपालका लागि सङ्घीय गणतन्त्र जर्मनीका राजदूत रोलान्ड सेफरलगायतको उपस्थितिमा बुधबार नुवाकोटको किस्पाङ गाउँपालिका- ५ मा

सवस्टेशनको शिलान्याश गरे ।

सो सवस्टेशनको लागत ६५ दशमलव २५ मिलियन युरो रहेको छ ।

सवस्टेशनमा माथिल्लो त्रिशूली श्री ए ६० मेगावाट, ३७ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली श्री बी, १११ मेगावाट क्षमतामा रसुवागढी, २१६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली एक, १२० मेगावाट क्षमताको रसुवा भोटेकोशी, ४२ दशमलव ५ मेगावाट क्षमताको साञ्जेन र १४ दशमलव ८ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो साञ्जेनलगायतका निर्माणाधीन र निर्माणमा जाने क्रममा रहेका करीब एक दर्जन आयोजनाको विद्युत् जोडिनेछ ।

निर्माणका क्रममा सुपर साञ्जेन, माथिल्लो मैलुङ र माथिल्लो त्रिशूली श्री बीसँगै निजी क्षेत्रको अर्को आयोजनासमेत निर्माणमा जाने तयारीमा रहेको छ । त्रिशूली र त्यसका सहायक नदीमा निर्माण हुने अधिकांश आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जडानका लागि महत्वपूर्ण मानिएको सवस्टेशनको शिलान्याससँगै निर्माणाधीन आयोजनाको काममा समेत गति पैदा हुने विश्वास बढेर गएको छ ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङका अनुसार सो सवस्टेशन त्रिशूली करिडोरका लागि रणनीतिक महत्वको छ । रसुवा तथा नुवाकोटमा पछिल्लो समय सरकारी स्वामित्वका तथा निजी क्षेत्रका दर्जन बढी आयोजना निर्माणका विभिन्न चरणमा छन् । ती आयोजनालाई राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा ल्याउन र स्थानीयस्तरमा वितरणका लागि समेत सवस्टेशन महत्वपूर्ण छ । नेपाल र चीनबीच निर्माण हुन लागेको ४०० केभी क्षमताको अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन्समेत सोही क्षेत्र भएर जानेछ ।

प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीका अनुसार सवस्टेशनमा ३२० केभिए क्षमतामा ६ वटा ट्रान्सफर्मर जडान गरिनेछ । यस्तै स्थानीयवासीलाई सहजरूपमा विद्युत् उपलब्ध गराउन थप एक ट्रान्सफर्मरसमेत जडान गरिनेछ । प्राधिकरणले निर्माण गरिरहेको माथिल्लो त्रिशूली श्री ए आयोजना आगामी छ महीनाभित्रै निर्माण सम्पन्न हुने चरणमा छ ।

यस्तै ३७ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो त्रिशूली श्री बीलेसमेत निर्माण शुरु गरिसकेको छ । सोही सवस्टेशनबाट नुवाकोटका केही गाउँमा समेत स्थानीयवासीलाई विद्युत् सुविधा उपलब्ध गराइनेछ । प्राधिकरणका अनुसार चिलिमे-त्रिशूली र समुन्द्रटार-त्रिशूली प्रसारण लाइनबाट आउने विद्युत्समेत सोही सवस्टेशनमा जोडिनेछ ।

विद्युत् प्राधिकरणको ३५ प्रतिशत लगानीसहित ती तीन योजनामा युरोपियन इन्भेष्टमेन्ट बैंकको सहूलियत ऋण सहयोग र युरोपियन युनियन र जर्मन सरकारको अनुदान सहयोग रहेको छ । यी परियोजना निर्माणमा ६५.२५ मिलियन युरो लगानी लाग्ने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको निर्माणाधीन २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणाली आयोजना प्रमुख थर्कबहादुर थापाले जानकारी दिए । उनका अनुसार चिलिमे हब र श्री बी हब निर्माणका लागि समान १३ मिलियन युरो र चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण लाइनका लागि ११ मिलियन युरो लाग्ने देखिएको छ । यी योजना विसं २०७६ जेठ ३० मा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको छ । यी आयोजना निर्माणको जिम्मा चिनियाँ कम्पनी पिङ्गाओ ग्रुप अफ कम्पनीलाई दिइएको छ ।

प्राधिकरणले त्रिशूली-काठमाडौँ २२० डलब सर्किट प्रसारण लाइन निर्माणको काम माथिल्लो त्रिशूली श्री 'ए' आयोजनामार्फत अन्तिम चरणमा पुगेको छ । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री पुनले मुलुकको आर्थिक समृद्धिसँग जोडिएका ऊर्जा क्षेत्रमा युरोपेली लगानी बैंकलगायतका साझेदारको सहयोग अनुकरणीय रहेको बताए ।

सरकारले ऊर्जा क्षेत्रको विकासका लागि अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन लक्ष्यका साथ काम गरिरहेको भन्दै उनले आगामी १० वर्षमा १५ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएको र त्यसमा स्वदेशी तथा विदेशी सहयोग जरुरी रहेको उल्लेख गरे ।

मन्त्री पुनले चालू आर्थिक वर्षभित्रै सवस्टेशनको निर्माण सम्पन्न गरी उदाहरणीय काम गर्न निर्माण व्यवसायीलाई आग्रह गरे । फरक एक प्रसङ्गमा मन्त्री पुनले विकास र समृद्धि अब सबै राजनीतिक दल र नेपालीको एकमात्र 'मिसन' भएकाले विकास र समृद्धिको ढोका खुलेको बताए ।

“सरकारले सुशासन, विकास र समृद्धिलाई आफ्नो मूल एजेन्डा बनाएको छ”, मन्त्री पुनले भने, “प्रधानमन्त्रीले हरेक महीना काम र नतिजाका आधारमा अनुगमनको पद्धति शुरु गर्नुभएको छ, यहाँ कागजमा होइन, अब स्थलमा कामको शुरुआत भएको छ ।”

श्रोत: १२खरी इट्कम्, २०७५/०८/०६

माथिल्लो अरुणको पहुँच मार्ग निर्माण प्रक्रिया अघि बढ्यो, आयोजना २०८२ मा

पूरा हुने

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले २४ किलोमिटर पहुँच मार्ग निर्माण गर्न ठेकेदार कम्पनी छनोटको पूर्वयोग्यता सूचना आह्वान गरेपछि माथिल्लो अरुण जलविद्युत आयोजना निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढेको छ ।

आयोजना कार्यालयका अनुसार संखुवासभामा निर्माणाधीन आयोजनाको पहुँच मार्ग निर्माण गर्न इच्छुक कम्पनीले आगामी पुस २० भित्र आवेदन दिन पाउनेछन् । विराटनगर-किमाथाङ सडकअन्तर्गतको छङ्गानबाट

बाँधस्थलसम्म निर्माण हुने पहुँच मार्गमा दुई किलोमिटर सुरुङ तथा दुई पक्की पुल बन्नेछन् ।

विद्युत प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले प्राप्त प्रस्ताव मूल्यांकनपछि पूर्वयोग्यतामा सफल कम्पनीसँग आगामी चैत पहिलो साता प्राविधिक तथा आर्थिक प्रस्तावको बोलपत्र आह्वान गर्ने जानकारी दिए

। “परामर्शदाताले पहुँच मार्ग डिजाइन गरिरहेका कारण आयोजनाको मुख्य संरचना निर्माण प्रभावित हुन नदिन पहुँच मार्ग निर्माण गर्न बोलपत्र मागिएको हो,” उनले भने, “पहुँच सडक निर्माणको दुई वर्षभित्र सक्ने लक्ष्य छ र त्यस अवधिमा आयोजनाको विस्तृत इन्जिनियरिङ, लगानी, ठेकेदार छनोटजस्ता काम सक्ने योजना छ ।”

प्राधिकरणले यो आयोजनाबाट हिउँदमा बढी बिजुली प्राप्त हुने भएका कारण उच्च प्राथमिकतामा राखेको हो ।

आयोजनाको लागत पनि कम रहेको उसको भनाइ छ । प्राधिकरणले २०७६ जेठ तेस्रो साताबाट पहुँच मार्ग निर्माण सुरु गरी २०७८ जेठ तेस्रो सातादेखि असार दोस्रो साताभित्र पूरा गर्ने लक्ष्य लिएको छ । त्यस्तै २०७७ चैत तेस्रो साता ठेकेदार कम्पनी छनोट गरेर आयोजना निर्माण सुरु गरी पाँच वर्षभित्र सक्ने योजना बनाएको छ ।

आयोजना बनाउन प्राधिकरणले ‘अपर अरुण जलविद्युत लिमिटेड कम्पनी’ स्थापना गरेको छ । सर्वसाधारणले पनि सेयर पाउने यो आयोजना कम्पनी मोडलमा बनाइने छ । २०६९ फागुनमा आफ्नो स्वामित्वमा रहने गरी

प्राधिकरणमार्फत आयोजना बनाउने सरकारको निर्णयकै कारण कम्पनीले आयोजनाको ‘सर्भे लाइसेन्स’ पाउन सकेको थिएन । २०७३ चैतमा लाइसेन्स लिन कम्पनीले विद्युत विकास विभागमा आवेदन दिएको थियो ।

मन्त्रिपरिषदबाट निर्णय भइसकेको र आयोजना लाइसेन्स चाँडै प्राप्त हुने प्राधिकरणका भनाइ छ ।

प्राधिकरणका अनुसार विश्व बैंकको सहूलियतपूर्ण कर्जामा हाल आयोजनाको विस्तृत अध्ययन भइरहेको र

अधिकतम दुई वर्षभित्र काम पूरा हुने छ । आयोजना निर्माणमा लगानी गर्न विश्व बैंक इच्छुक देखिएको छ । २७

वर्षअघि आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन गरी पुनः सात वर्षअघि पुनरावलोकन गर्दा यसको क्षमता ३ सय ३५

मेगावाट हुने र वार्षिक २ अर्ब ६५ करोड युनिट बिजुली उत्पादन हुने देखिएको थियो । हाल आयोजनाको क्षमता ७ सय

मेगावाटभन्दा माथि रहने तथा लागत करिब १ खर्ब रुपैयाँ बराबर हुने अनुमान गरिएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०१५/०८/०६

माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए' को निर्माण ८० प्रतिशत सकियो, चालू वर्ष विद्युत उत्पादनमा चुनौती

नुवाकोट र रसुवाको सिमानामा निर्माणाधीन ६० मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली-३ 'ए' जलविद्युत आयोजनाको काम करिब ८० प्रतिशत पूरा भएको छ । चालू आर्थिक वर्षभित्रै विद्युत उत्पादन गर्ने गरी निर्माणलाई तीव्रता दिइएको छ । अहिलेसम्म सिभिल निर्माणतर्फ निर्माण ९५ प्रतिशत पूरा भएको आयोजना निर्देशक फणिन्द्रराज जोशीले बताए । 'विनाशकारी भूकम्पपछि बाँधको चार वटा गेटमा क्षति पुगेको थियो,' उनले ऊर्जा खबरसँग भने, 'गेट नम्बर ३ र ४ को काम सकिएको छ । अब १ र २ को मर्मत सुरु हुन्छ ।' हेडवक्रसको १ र २ नम्बर गेटको अवस्था संवेदनशील भएकाले आगामी ३ महिनामा सकनैपर्ने जोशीले बताए । उनका अनुसार बाँधदेखि विद्युतगृहसम्म पानी ल्याउने ४.१ किलोमिटर सुरुङ सफाइ (ग्राउटिङ, कंक्रीटिङ र लाइनिङ) भइरहेको छ । निर्माणमा कुनै समस्या नरहे पनि चिनियाँ ठेकेदार चाइना गेजुबा ग्रुप कर्पोरेशन (सिजिजिसी) सँग नगद प्रवाह (क्यास फ्लो) को समस्या रहेकाले काम प्रभावित हुन सक्ने देखिएको छ । आयोजना चिनियाँ एक्जिम बैंकको १२ करोड ५० लाख अमेरिकी डलर (करिब १४ अर्ब २५ करोड रुपैयाँ) को सहूलियत ऋणमा इपिसी (अध्ययन, खरिद र निर्माण) प्रावधानमा ठेक्का गरिएको हो । आयोजनाको कूल लागतमध्ये अहिलेसम्म करिब ७० प्रतिशत (८ करोड ७५ लाख रुपैयाँ) (खर्च भइसकेको छ । बाँकी बजेटमा आयोजना पूरा गर्न ठेकेदारलाई हम्मै पर्ने देखिएको छ । यसैले पनि आयोजनाले दबाव दिएर काम गराइरहेको छ । इपिसी ठेक्का भएकाले निर्माणका विविध शीर्षकमा लागत थपिए पनि आयोजनाले तिर्नै मिल्दैन । त्यो ठेकेदारले नै व्यवस्थापन गर्नुपर्छ । भूकम्पपछि बाँध तथा विद्युतगृहका केही शीर्षकमा लागत थपिएको । ठेक्का सम्झौता अनुसार यस्तो लागत ठेकेदारले नै बेहोर्नुपर्छ । नगद प्रवाहमा देखिएको समस्या समाधान गर्न ठेकेदारले केन्द्रीय कार्यालयबाटै सहयोग माग्नुपर्ने आयोजनाको तर्क छ । यो समस्या समाधान नभए आयोजनाको निर्माण प्रभावित हुने र समयमा विद्युत उत्पादन गर्न नसकिने जोशीले बताए । सन् २०१९ अप्रिल ३० तारिद (२०७६ बैशाख १७ गते) आयोजनाका दुवै युनिट (३०-३० मेगावाटका दुई युनिट) बाट विद्युत उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । ठेकेदारको क्यास फ्लो समस्या र इलेक्ट्रो तथा हाइड्रो मेकानिकल काममा समय लाग्ने हुँदा उक्त मितिमा आयोजना पूरा हुने अवस्था छैन । क्यू७० मा डिजाइन भएको आयोजनाको विद्युत १.५ किलोमिटर दूरीमा निर्माण हुने त्रिशूली-३ 'बी' हब सबस्टेसनमा जोडिनेछ । आयोजना पूरा भए पनि सबस्टेसन र प्रसारण लाइन पूरा हुने सम्भावना छैन । र, विद्युत केन्द्रीय प्रणालीमा आवद्ध हुन सक्दैन । ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्री वर्षमान पुनले बुधबार (मंसिर ५ गते) मात्र हबको शिलन्यास गरेका छन् ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७५/०८/०६

८ महिनामा माथिल्लो खिम्ती-१ र २ को १९ मेगावाट विद्युत प्रणालीमा थपिँदै

यशोदा सुनुवार

रामेछापमा निर्माणाधीन १९ मेगावाटका माथिल्लो खिम्ती-१ र २ आयोजनाको विद्युत अबको ८ महिनामा राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालीमा जोडिने भएको छ । हिमालयन ऊर्जा विकास कम्पनीले निर्माण गरिरहेका १२ मेगावाटको माथिल्लो खिम्ती-१ र ७ मेगावाटको माथिल्लो खिम्ती-२ आयोजनाको विद्युत २०७६ असारबाट प्रणालीमा जोडिने लागेको हो । चरणमा पुगेको माथिल्लो खिम्ती-१ आयोजनाको सिभिल संरचना निर्माणको काम ८० प्रतिशत पूरा भएको कम्पनीका सञ्चालक प्रकाश दुलालले बताए । उनका अनुसार बाँध क्षेत्रको संरचना निर्माणको काम सकिएको छ । आयोजनामा रहने ३.७ किलोमिटर लामो पाइप बिछ्याउने काम अन्तिम चरणमा पुगेको पनि दुलाले बताए । अब ५ सय मिटर पाइप बिछ्याउने काम बाँकी छ । आयाोजनाको विद्युतगृहको काम पनि अघि बढेको छ । विद्युतगृहको जग तयार भइरहेको कम्पनीले जनाएको छ । विद्युतगृहमा जडान हुने इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरण ठेकेदार कम्पनीले आयोजना स्थलमा ल्याउन सुरु गरेको छ । यस्तै, माथिल्लो खिम्ती-२ आयोजनाको ६५ प्रतिशत निर्माण पूरा भएको छ । चुचुरेमा निर्माण भइरहेको आयोजनाको आधाभन्दा बढी काम सकिएको हो । बाँध क्षेत्रको संरचना निर्माणको काम सकिएको छ । ३.७ किलोमिटर लामो पाइप लाइन रहने गरी डिजाइन गरिएको आयोजनामा २ किलोमिटर पाइप बिछ्याउने काम पूरा भएको दुलाले बताए । एकसाथ निर्माण भइरहेका दुई आयोजना सम्पन्न गर्न ३ अर्ब १५ करोड रुपैयाँ खर्च हुने अनुमान छ । यी आयोजना पूरा भएपछि उत्पादन हुने विद्युत नेपाल विद्युत प्राधिकरणको गर्जाङ सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । आयोजनाबाट आगामी चैतभित्र विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने तालिका भए पनि संरचना निर्माणको काम पूरा नहुने हुँदा अवधि लम्बिएको कम्पनीले जनाएको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०७५/०८/०६

२५ मेगावाटको सेतीनदी आयोजनाको पिपिए, ६ महिनामा निर्माण थालिने

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले २५ मेगावाटको सेतीखोला जलविद्युत आयोजनाको विद्युत खरिद सम्झौता (पिपिए) गरेको छ । प्राधिकरण र प्रवर्द्धक भिलेज लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनीबीच पिपिए भएको हो । पिपिएमा प्राधिकरण योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदिश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगतबहादुर पोखरेलले हस्ताक्षर गरे । आयोजनाबाट उत्पादन हुने विद्युत हिउँदमा प्रतियुनिट ८.४० रुपैयाँ र वर्षामा ४.८० रुपैयाँ प्राधिकरणले खरिद गर्नेछ । अायाेजनाले सुख्खा याममा कुल क्षमताकाे ३१ प्रतिशत विद्युत उत्पादन गर्ने हुँदा ६ महिना सुख्खा र ६ महिना वर्षा यामकाे पिपिए दर पाउनेछ । ८ वर्षसम्म वार्षिक ३ प्रतिशत स्कालेसन पाउनेछ । अबकाे ६ महिनामा अायाेजनाकाे संरचना निर्माण सुरु हुने पाेखरेलले बताए । उनका अनुसार निर्माण थालेकाे ३ वर्षमा अायाेजना सम्पन्न गर्ने लक्ष्य छ । २०७९ साल साउनभित्र निर्माण सम्पन्न गरेर विद्युत उत्पादन गर्ने तालिका प्राधिकरणले दिएकाे छ । प्रतिमेगावाट १४ देखि १६ कराेड लागतमा अायाेजना सम्पन्न गर्ने कम्पनीकाे दाबी छ । आयोजना पूरा भएपछि उत्पादन हुने विद्युत ५ किलोमिटर दुरीमा पर्ने प्राधिकरणको न्यू हेम्जा सबस्टेसनमा लगेर जोडिनेछ । सबस्टेसनसम्म आवश्यक प्रसारण लाइन प्रवर्द्धक कम्पनीले निर्माण गर्नेछ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०६

चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणालीको शिलान्यास

निर्माणाधीन २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणाली आयोजनाको शिलान्यास गरिएको छ । नुवाकोट र रसुवामा पर्ने त्रिशूली र तादी करिडोरमा उत्पादन हुने विद्युत् केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा जडानका लागि नुवाकोटको किस्पाङ गाउँपालिका-५ परैवेशीमा निर्माण थालिएको आयोजनाको बुधबार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुनले शिलान्यास गर्दै तोकिएको समयमा काम पूरा गर्न निर्देशन दिए । मन्त्री पुनले विद्युतीय प्रणालीमा प्रसारण लाइनको भूमिका मुख्य अंग हुने भएकाले तोकिएको समयमा कार्य सम्पन्न गरी लोडसेडिङ अन्त्यको लक्ष्य पूरा गर्नतर्फ सबैको साथ आवश्यक रहेको बताए । “विद्युतीय सम्भावनाको खोजी गर्दै त्यसमा लगानी भित्र्याउन सरकारले हरपल प्रयास गर्दै आइरहेको छ,” उनले भने, “मुलुक समृद्धितर्फ लम्काउन विद्युत् उत्पादन र प्रसारण प्रणाली निर्माणको योगदानलाई अर्थपूर्ण रूपमा लिएका छौ ।”

सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा नेपाल-चीन अन्तरदेशीय ४०० केभी प्रसारण लाइनसमेत रसुवा, नुवाकोट हुँदै ल्याउन लागेकाले यहाँ अब प्रसारण ‘हब’को रूपमा विकास गर्न सरकारले पहल अघि बढाएको उनको भनाइ छ ।

कार्यक्रममा नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङले नुवाकोटको त्रिशूली र तादी करिडोरमा हाल निर्माण भइरहेका करिब ६०० मेगावाट विद्युत् अबको तीन वर्षभित्र उत्पादन हुने गरी कार्य जारी रहेको जानकारी दिए । उनका अनुसार यही प्रसारण लाइनमार्फत यहाँ सम्भाव्यता अध्ययन र निर्माणका लागि पहल भइरहेका गरी करिब एक हजार मेगावाट विद्युत् निर्माण थालिएको प्रसारण लाइनमार्फत लैजान सकिने गरी संरचना निर्माण गर्न लागिएको छ ।

कार्यक्रममा आयोजना निर्माणका लागि लगानी गर्ने दातृ निकाय युरोपियन इन्भेस्टमेन्ट बैंक (ईआईबी) का उपाध्यक्ष एन्ड्र्यू म्याकडोवेल, नेपालका लागि युरोपियन युनियनका राजदूत भेरोनिका कोडी र नेपालका लागि जर्मन राजदूत रोल्याण्ड स्क्याफरले नेपालको ऊर्जा तथा वातावरणीय क्षेत्रको सुधारमा लगानीको लागि नेपाल सरकारको आह्वानमा आफूहरूले साझेदारीको अवसर पाएकाले सफल कार्यान्वयको अपेक्षा राखेको बताए ।

निर्माणाधीन २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणाली आयोजनामार्फत निर्माण थालिएका तीनवटा योजनालाई विद्युत् प्राधिकरणसहित दातृ निकायको अनुदान तथा सहूलियत ऋण सहयोगमा कार्य अघि बढाइएको छ ।

आयोजनाले रसुवाको थम्बुचेतमा चिलिमे हब, त्यहाँबाट त्रिशूली थ्री ‘बी’ हबसम्म २७ किमि २२० केभी डबल सर्किट प्रसारण लाइन र त्रिशूली थ्री ‘बी’ हब सबस्टेसन निर्माणको काम अघि बढाएको छ । विद्युत् प्राधिकरणको ३५ प्रतिशत लगानीसहित उक्त योजनामा युरोपियन इन्भेस्टमेन्ट बैंकको सहूलियत ऋण सहयोग र युरोपियन युनियन र जर्मन सरकारको अनुदान सहयोग रहेको छ । परियोजना निर्माणाका

लागि ६५.२५ मिलियन युरो लगानी लाग्ने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको निर्माणाधीन २२० केभी चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण प्रणाली आयोजनाका प्रमुख थर्कबहादुर थापाले जानकारी दिए ।

उनका अनुसार चिलिमे हब र श्री बी हब निर्माणका लागि समान १३ मिलियन युरो (एक अर्ब ३० करोड रुपैयाँ) र चिलिमे-त्रिशूली प्रसारण लाइनका लागि ११ मिलियन युरो (एक अर्ब २० करोड रुपैयाँ) लाग्ने देखिएको छ । यी तीनवटै योजना आगामी वर्षको जेठ ३० सम्म सम्पन्न गर्ने लक्ष्य विद्युत् प्राधिकरणले लिएको छ ।

प्राधिकरणले त्रिशूली-काठमाडौं २२० डलब सर्किट प्रसारण लाइन निर्माणको काम अन्तिम चरणमा पुऱ्याएको छ । माथिल्लो त्रिशूली श्री 'ए' आयोजनामार्फत काम भइरहेको उक्त प्रसारण लाइन निर्माणको काम आगामी पुस १५ सम्म सक्नेगरी ठेकेदार कम्पनी चाइना इन्टरनेसनल वाटर एण्ड इलेक्ट्रिक कर्पोरेसन (सीडब्लूई) मार्फत काम जारी राखेको छ ।

-रामहरि न्यौपाने

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०६

सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला आयोजना बन्ने

एक हजार बढी लगानीकर्ताको सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण हुने भएको छ ।

करीब रु पाँच अर्ब लागतको सो आयोजनामा धेरैभन्दा धेरैको सहभागिता गराउने लक्ष्य राखिएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनीबीच आज विद्युत् खरीद सम्झौता भएको छ । प्राधिकरणमा आज आयोजित एक समारोहमा प्राधिकरणका योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदिश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगत पोखरेलले हस्ताक्षर गरे । सम्झौताअनुसार उक्त आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् वर्षायाममा प्रतियुनिट चार रुपैयाँ ८० पैसा र हिउँदमा प्रतियुनिट आठ रुपैयाँ ४० पैसामा प्राधिकरणले खरिद गर्नेछ ।

आयोजनालाई आगामी तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । कास्कीको माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाको भराभुरी भन्ने स्थानमा आयोजना निर्माण हुनेछ । आयोजनामा स्थानीयबासीलाई समेत शेयर दिइने प्रवर्द्धक कम्पनीले जनाएको छ । बुटवललाई केन्द्र बनाएर आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलापमा संलग्न लुम्बिनी भिजनले सो आयोजनाका लागि भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनी लिमिटेड स्थापना गरेको हो ।

प्रवर्द्धक संस्थाका अध्यक्ष पोखरेलले एकाध व्यक्ति मात्रै जलविद्युत् आयोजनाको मुनाफा पाउने अवस्थाको अन्त्यका लागि आफूहरुले बढीभन्दा बढी नागरिकलाई लगानीकर्ताको रुपमा सहभागी गराएको जानकारी दिए । उहाँका अनुसार आयोजनाको ३० प्रतिशत स्वपूँजी रहने र ७० प्रतिशत बैंक तथा वित्तीय संस्थाका तर्फबाट ऋण लिइनेछ । स्वपूँजीमा बुटवल र कास्कीका लगानीकर्तालाई समेत सहभागी गराइनेछ ।

माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाका अध्यक्ष कर्ण गुरुडले लामो समयदेखि बगीरहेको सेतीलाई आर्थिक विकास र समृद्धिको लक्ष्य पहिल्याउने गरी आयोजना निर्माण शुरु हुन लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै गाँउपालिकाको तर्फबाट सबै प्रकारको सहयोग उपलब्ध गराइने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् कूल छ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमार्फत कास्कीको लाहाचोकमा रहेको प्राधिकरणको सवस्टेशनमा जोडिनेछ । हस्ताक्षरपछि संक्षिप्त मन्तव्य दिनुहुँदै प्राधिकरणका उपकार्यकारी निर्देशक सिंहले धेरै नागरिकलाई सहभागी गराएर निर्माण गर्न लागिएको आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न आग्रह गरे । उहाँले आयोजनालाई प्राधिकरणको तर्फबाट सक्दो सहयोग हुने विश्वास दिलाए ।

श्रोत: अभियान, २०७५/०८/०६

न्यादी जलविद्युतको हेडरेस सुरुङ ब्रेक थु सम्पन्न

लमजुङको मर्स्याङ्दी गाउँपालिका-६ बाहुनडाँडास्थित डादी खोलामा निर्माणाधीन ३० मेगावाटको न्यादी जलविद्युत आयोजनाको हेडरेस सुरुङको ब्रेक थु गरिएको छ ।

प्रवर्द्धक न्यादी हाइड्रोपावर कम्पनीका परियोजना व्यवस्थापक उत्तम अमात्यले आयोजनाको तीन दशमलव ८४ किलोमिटर मुख्य सुरुङ खन्ने काम सकिएको बताए । आयोजनामा सुरुङसहित ७२५ मिटर पेनस्टक पाइप राखिनेमा ६८ मिटर खनिएको छ । हाइड्रोमेकानिकल ठेकेदारले पाइप आयोजनास्थलमा ल्याउन शुरु गरेका छन् ।

विद्युतगृहको जग हाल्ने काम सकिएको छ भने बाँध क्षेत्रको सिभिल संरचना निर्माणको २० प्रतिशत काम पूरा भएको छ । बाँध क्षेत्रमा ढलानको काम भइरहेको आयोजनाले जानकारी दिएको छ । विद्युतगृहमा दुई पेलटन टर्वाइन राखिने छ भने यसको ३० प्रतिशत काम पूरा भएको छ । सर्ज ट्याङ्कको निर्माणकार्य सकिएको व्यवस्थापक अमात्यले जानकारी दिए ।

विसं २०७३ चैत ३० देखि निर्माण शुरु गरिएको उक्त आयोजना २०७६ चैत २३ (सन् २०२० अप्रिल ५) मा सक्ने सम्झौता भएको थियो । सम्झौताअनुसार आयोजनाको ५० प्रतिशत काम सकिएको अमात्यले बताए । सम्झौता अवधिमा निर्माण सकिने लक्ष्यअनुसार २४सै घण्टा काम भइरहेको आयोजनाले जानकारी दिएको छ ।

उक्त आयोजना सम्पन्न गर्न रु. छ अर्ब लागत अनुमान गरिएको छ । आयोजनामा एभरेष्ट बैङ्कको अगुवाइमा पाँच बैङ्कले (नबिल बैङ्क, ग्लोबल आइएमई बैङ्क, हिमालयन बैङ्क, सनराइज बैङ्क र जलविद्युत् लगानी तथा विकास कम्पनी) ऋण लगानी गरेका छन् ।

आयोजनाले मर्स्याङ्दी गाउँपालिका-३ खुदी टारीकुनासम्म १३२ केभीको साढे पाँच किमी प्रसारणलाइन निर्माण गर्ने कार्य थालेको जानकारी दिएको छ । नेपाल विद्युत प्राधिकरणबाट खुदीको टारीकुनामा निर्माण हुने २२० केभी सवस्टेसन तथा प्रसारणलाइनको निर्माणकार्य गर्न बोलपत्र आह्वान भइसकेको आयोजनाले जानकारी दिएको छ । न्यादी जलविद्युत आयोजनाले वैकल्पिक थप प्रसारणलाइनसमेत निर्माण गर्नेबारे नेपाल विद्युत प्राधिकरणमा प्रस्ताव पेश गरिसकेको आयोजनाका प्रशासकीय अधिकृत वासुदेव गर्तोलाले बताए ।

आयोजनाले नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँग वर्षायाममा रु. ४.८० र सुख्खायामका लागि रु. ८.४० मा विद्युत खरीद सम्झौता (पिपिए) गरेको छ । आयोजनामा बुटवल पावर कम्पनीको ९७ दशमलव २२ प्रतिशत र लमजुङ विद्युत विकास कम्पनीको दुई दशमलव ७८ प्रतिशत लगानी रहनेछ । आयोजनाको निर्माण चिनियाँ कम्पनी चच्याङ हाइड्रोपावर कन्स्ट्रक्सन एण्ड इन्स्टलेसन कम्पनीले गरेको छ । नदीको बहावमा आधारित यो आयोजनाबाट वार्षिक १६८ गिगावाट आवर विद्युत उत्पादन गरी नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई विक्री गरिनेछ । रासस

श्रोत: अभियान, २०७५/०८/०६

हजारभन्दा बढीको सामूहिक लगानीमा सेती खोला आयोजना बन्ने

एक हजार बढी लगानीकर्ताको सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला जलविद्युत आयोजनाको निर्माण हुने भएको छ ।

करीब रु. पाँच अर्ब लागतको सो आयोजनामा धेरैभन्दा धेरैको सहभागिता गराउने लक्ष्य राखिएको छ । नेपाल विद्युत प्राधिकरण र भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनीबीच बिहीवार विद्युत खरीद सम्झौता भएको छ । प्राधिकरणमा बिहीवार आयोजित एक समारोहमा प्राधिकरणका योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदिश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगत पोखरेलले हस्ताक्षर गरे । सम्झौताअनुसार उक्त आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत बर्षायाममा प्रतियुनिट चार रुपैयाँ ८० पैसा र हिउँदमा प्रतियुनिट आठ रुपैयाँ ४० पैसामा प्राधिकरणले खरीद गर्नेछ ।

आयोजनालाई आगामी तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । कास्कीको माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाको भराभुरी भन्ने स्थानमा आयोजना निर्माण हुनेछ । आयोजनामा स्थानीयबासीलाई समेत शेयर दिइने प्रवर्द्धक कम्पनीले जानकारी दिएको छ । बुटवललाई केन्द्र बनाएर आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलापमा संलग्न लुम्बिनी भिजनले सो आयोजनाका लागि भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनी लिमिटेड स्थापना गरेको हो । प्रवर्द्धक संस्थाका अध्यक्ष पोखरेलले एकाध व्यक्ति मात्रै जलविद्युत आयोजनाको मुनाफा पाउने अवस्थाको अन्त्यका लागि आफूहरुले बढीभन्दा बढी नागरिकलाई लगानीकर्ताको रुपमा सहभागी गराएको जानकारी दिए । उनका अनुसार आयोजनाको ३० प्रतिशत स्वपूँजी रहने र ७० प्रतिशत बैङ्क तथा वित्तीय संस्थाका तर्फबाट ऋण लिइनेछ । स्वपूँजीमा बुटवल र कास्कीका लगानीकर्तालाई समेत सहभागी गराइनेछ ।

माछापुच्छ्रे गाँउपालिकाका अध्यक्ष कर्ण गुरुडले लामो समयदेखि बगीरहेको सेतीलाई आर्थिक विकास र समृद्धिको लक्ष्य पहिल्याउने गरी आयोजना निर्माण शुरु हुन लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै गाँउपालिकाको तर्फबाट सबै प्रकारको सहयोग उपलब्ध गराइने प्रतिवद्धता व्यक्त गरे ।

आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् कूल छ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमार्फत कास्कीको लाहाचोकमा रहेको प्राधिकरणको सवस्टेशनमा जोडिनेछ । हस्ताक्षरपछि संक्षिप्त मन्तव्य दिँदै प्राधिकरणका उपकार्यकारी निर्देशक सिंहले धेरै नागरिकलाई सहभागी गराएर निर्माण गर्न लागिएको आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न आग्रह गरे । उनले आयोजनालाई प्राधिकरणको तर्फबाट सक्दो सहयोग हुने विश्वास दिलाए । रासस

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०७

पश्चिम सेतीमा सरकार अनिर्णित

भीम गौतम

पश्चिम सेती आयोजनाबाट चिनियाँ कम्पनी बाहिरिएको दुई महिना बितिसक्दा पनि सरकारले आयोजना अघि बढाउनेबारे ठोस निर्णय गर्न सकेको छैन । ७ सय ५० मेगावाटको यो आयोजना चिनियाँ कम्पनीले सात वर्षसम्म 'होल्ड' गरेको थियो भने यसअघि १७ वर्षसम्म अस्ट्रेलियन कम्पनी स्मेकले अघि बढाउने भन्दै सरकारलाई अल्झाएको थियो । आयोजनाको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन (डीपीआर) तयार भएर निर्माणको लागि तयारीमा रहेको अवस्थामा चिनियाँ बाहिरिएका हुन् । तर सरकार आफैँ अनिर्णयको बन्दी बनेको छ । नेपालमा ठूलो जलाशययुक्त आयोजनाको अभावमा हिउँदमा विद्युत् अभावको संकट चुलिएको तथा परनिर्भरता बढेको बेला तत्काल निर्माणमा जान सक्ने आयोजनाको रूपमा पश्चिम सेतीलाई लिइएको छ । आयोजनाबाट चिनियाँ कम्पनी चाइना थ्री-गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसन (सीटीजीआई) बाहिरिएको दुई महिना नाघिसकेको छ । असोज २ मा भएको बोर्डको बैठकले कम्पनीसँगको सम्झौता तोडेर नयाँ ढाँचामा अघि बढ्ने निर्णय गर्दै दुई महिनाभित्र यसको ढाँचा तयार गर्न जलस्रोत र सिँचाइमन्त्री वर्षमान पुन, अर्थमन्त्री डा. युवराज खतिवडा र लगानी बोर्डका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत महाप्रसाद अधिकारी भएको उच्चस्तरीय समिति गठन गरेको थियो । तर, समितिले अझै प्रतिवेदन दिएको छैन । लगानीको ढाँचाबारे राजनीति निर्णय लिन सकिने भएपनि उच्चस्तरीय समितिले प्राविधिक रूपमा विश्लेषणका लागि भन्दै फेरि अर्को समिति गठन गरेको छ । ऊर्जा मन्त्रालयका सहसचिव दिनेश घिमिरेको संयोजकत्वमा अर्को समिति गठन गरेको छ । समितिमा अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव श्रीकृष्ण नेपाल, जल तथा ऊर्जा आयोग सचिवालयका डा. महेश्वर श्रेष्ठ, नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका जगदिश्वरमान सिंह र लगानी बोर्डका सुनिल पौडेल छन् । लगानी बोर्डका सहसचिव एवं प्रवक्ता उत्तम वाग्लेले उच्चस्तरीय समितिले अर्को समिति गठन गरेर आयोजनाको ढाँचाबारे छलफल भइरहेको र आगामी बोर्ड बैठकमा यसबारे प्रतिवेदन पेश हुने जानकारी दिँदै बोर्डको निर्णयअनुसार पश्चिम सेती आयोजना अघि बढ्ने बताए । उच्चस्तरीय समितिले गठनको गरेको समितिले पश्चिम सेतीको आयोजनाबारे प्राविधिक रूपमा अध्ययन गरेर क्षमता घटाउने, नघटाउनेदेखि अन्य प्राविधिक विश्लेषण गरी उच्चस्तरीय समितिलाई सुझाव दिनेछ । समितिलाई एक महिनाको समय दिइएको छ । समितिलाई क्षमताका साथै जलाशययुक्त वा अर्धजलाशययुक्त के बनाउँदा उपयुक्त हुने हो, यसबारे समेत निष्कर्ष निकाल्न भनिएको छ । तर, समितिमा रहेका अधिकांश सम्बन्धित विषयको भन्दा सिभिल गैरप्राविधिक रहेकाले कस्तो सुझाव दिनेछन् भन्ने अन्याल छ । यसले सुदूरपश्चिमवासी र त्यहाँका स्थानीय तहले आयोजना स्वदेशी लगानीमा बनाउनुपर्ने बताइरहेका बेला पश्चिम सेतीबारे सरकारले एक र अर्को समिति गठन गरी ढिलाइ गरेपछि आयोजनाको ढाँचाबारेको निर्णयमै ढिलाइ हुने देखिएको छ । स्थानीयवासीले स्वदेशी लगानीमा गर्नुपर्ने माग आइरहेको बेला सरकारले स्थानीयवासीको सहभागितामा खुला प्रतिस्पर्धामार्फत बनाउनुपर्ने मागसमेत उठिरहे पनि सरकार अझै कुनै विदेशी कम्पनीलाई खुसुक्क दिने तयारीमा रहेको स्रोतले जनाएको छ । “बूढीगण्डकी जसरी बिनाप्रतिस्पर्धा पश्चिम सेती दिनका लागि बोर्ड अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्रीलाई उक्साउनेहरूको लबिङ सुरु भएको छ,” बोर्डसम्बद्ध स्रोतले भन्यो, “लगानी बोर्ड प्रतिस्पर्धा भन्छ, तर प्रतिस्पर्धाभन्दा खुसुक्क दिनका लागि लबिङ सुरु भएको छ, अहिले राजनीतिक निर्णय आवश्यक रहेकोले उच्चस्तरीय समितिले अर्को उपसमिति गठन गर्नुपर्ने आवश्यकता नै थिएन ।” उच्चस्तरीय समितिले सार्वजनिक निजी साझेदारी (पीपीपी) मोडेलमा स्वदेशी लगानीमा बनाउने निर्णय गर्नका

लागि समितिमाथि समिति बनाइरहनुपर्ने आवश्यकता नभएको र बरु उच्चस्तरीय समितिले संरचना बनाउने निर्णय गरेर पछि क्षमता बढाउने नघटाउने लगायतबारे त्यही संरचनामार्फत निर्णय गर्न सहज हुने भएपनि समितिले समेत निर्णय गर्न ढिलाइ गरेर अन्योल थपिरहेको स्रोतले बतायो । चिनियाँ कम्पनी नबाहिरिँदै चालू वर्षको बजेटमा स्वदेशी लगानीमा पश्चिम सेती बनाउने सरकारले घोषणा गरेकोमा स्वयं अर्थमन्त्री रहेको समितिले स्पष्ट निर्णय गर्न नसक्नुलाई फेरि अर्को कम्पनीलाई दिने चलखेलको रूपमा लिइएको छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७५/०८/०७

२५ मेगावाटको सेतीखोलाको पीपीए

सामूहिक लगानीमा निर्माण हुन लागेको २५ मेगावाटको सेतीखोला जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् खरिद सम्झौता (पीपीए) भएको छ । एक हजार बढी लगानीकर्ताको सामूहिक लगानी रहेको आयोजनाको प्रवर्द्धक भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनी र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणमबीच पीपीए भएको हो । करिब पाँच अर्ब रुपैयाँको लागतको निर्माण हुन लागेको आयोजनाको नेपाल विद्युत् प्राधिकरणमा बिहीबार भएको कार्यक्रममा प्राधिकरणका योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदिश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगत पोखरेलले हस्ताक्षर गरे । सम्झौताअनुसार उक्त आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् वर्षायाममा प्रतियुनिट ४ रुपैयाँ ८० पैसा र हिउँदमा प्रतियुनिट ८ रुपैयाँ ४० पैसामा प्राधिकरणले खरिद गर्नेछ । सामूहिक रूपमा लगानी जुटाएर आयोजना आगामी तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको अध्यक्ष पोखरेलले जानकारी दिए । कास्कीको माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको भराभुरीमा निर्माण हुन लागेको आयोजनामा ३० प्रतिशत स्वपूँजी रहने र ७० प्रतिशत बैंक तथा वित्तीय संस्थाका तर्फबाट ऋण लिइनेछ । स्वपूँजीमा बुटवल र कास्कीका लगानीकर्तालाई समेत सहभागी गराइने कम्पनीले जनाएको छ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् कुल ६ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमार्फत कास्कीको लाहाचोकमा रहेको प्राधिकरणको सबस्टेसनमा जोडिनेछ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०१५/०८/०७

७२५ मेगावाटको माथिल्लो अरुण अघि बढ्यो आयोजनाको काम

भविन कार्की

जिल्लामा निर्माण हुने भनिएको ७२५ मेगावाटको माथिल्लो अरुण जलविद्युत् आयोजनालाई उच्च प्राथमिकतामा राखी निर्माण प्रक्रिया अगाडि बढाएको छ

प्राधिकरणले आयोजनाको २४ किलोमिटर पहुँच मार्ग निर्माणका लागि ठेकेदार कम्पनी छनोट गर्न सूचना आह्वान गरिसकेको जनाएको छ । इच्छुक कम्पनीले आगामी २० पुसभित्र आवेदन दिन सक्ने आयोजनाले जनाएको छ ।

किमाथाङ्का-जोगवनी सडक खण्डको कोसी राजमार्ग सडकअन्तर्गत गोला र बरुण बजारबीचमा पर्ने छङ्ग्रानबाट आयोजनाको बाँधस्थल चेपुवा नजिकसम्म पुग्ने सडकमा २ किलोमिटर सुरुङ र दुईवटा पक्की पुल निर्माण गर्नुपर्नेछ ।

चीनसँगको नाका जोड्ने कोसी राजमार्गको निर्माण सरकारले गरिरहेको छ । इच्छुक कम्पनीको प्रस्ताव मूल्यांकन गरी पूर्वयोग्यतामा सफल भएका कम्पनीसँग आगामी चैतको पहिलो साताभित्रमा टेन्डर आह्वान गर्ने कार्यतालिका तयार भइरहेको ऊर्जा मन्त्रालयका सहसचिव दिनेश घिमिरेले बताए ।

सरकारले प्राधिकरणको सहायक कम्पनीमार्फत आयोजना निर्माण गर्ने निर्णय गरेको हो । प्राधिकरणले आयोजना निर्माण गर्न माथिल्लो अरुण जलविद्युत् लिमिटेड नामक कम्पनी स्थापना गरिसकेको ऊर्जाका सहसचिव घिमिरेले बताए । सरकारले फागुन २०६९ मा आफ्नो स्वामित्वमा रहने गरी प्राधिकरणमार्फत आयोजना निर्माण गर्ने निर्णय गरेको हो । कम्पनीले २०७३ को चैतमा लाइसेन्सका लागि विद्युत् विकास विभागमा आवेदन दिइसकेको जनाएको छ ।

मन्त्रपरिषद्बाट निर्णय भइसकेकाले आयोजनाको लाइसेन्स पनि अब प्राप्त हुने ऊर्जा मन्त्रालयका सहसचिव घिमिरेले बताए । दातृनिकाय विश्व बैंकको सहूलियत पूर्ण ऋणमा आयोजनाको अहिले विस्तृत अध्ययन भइरहेको छ ।

यो काम सन् २०२० को फेब्रुअरीमा सक्ने लक्ष्य राखिएको छ । सन् १९८५ मा गरिएको कोसी बेसिन मास्टर प्लानबाट माथिल्लो अरुण अर्ध जलाशययुक्त आयोजनाका रूपमा पहिचान भएको सहसचिव घिमिरेले बताए ।

प्राधिकरणले पहुँच सडक सन् २०१९ को जुनबाट निर्माण सुरु गर्ने र सन् २०२१ को जुनमा सक्ने योजना बनाएको छ ।

माथिल्लो अरुणको सन् २०२१ को अप्रिलमा ठेकेदार कम्पनी छनोट गरी निर्माण सुरु गर्ने र सन् २०२६ को सेप्टेम्बरमा सक्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

श्रोत: राजधानी दैनिक, २०७५/०८/०७

सामूहिक लगानीमा सेती खोला आयोजना बन्ने

हजार बढी लगानीकर्ताको सामूहिक लगानीमा २५ मेगावाट क्षमताको सेती खोला जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण हुने भएको छ । करिब ५ अर्ब लागतको सो आयोजनामा धेरैभन्दा धेरैको सहभागिता गराउने लक्ष्य राखिएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनीबीच विद्युत् खरिद सम्झौता भएको छ ।

प्राधिकरणमा बिहीबार आयोजित एक समारोहमा प्राधिकरणका योजना अनुगमन तथा सूचना प्रविधि निर्देशनालयका उपकार्यकारी निर्देशक जगदीश्वरमान सिंह र कम्पनीका अध्यक्ष जगत पोखरेलले हस्ताक्षर गरेका हुन् । सम्झौताअनुसार सो आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् वर्षायाममा प्रतियुनिट चार रुपैयाँ ८० पैसा र हिउँदमा प्रतियुनिट आठ रुपैयाँ ४० पैसामा प्राधिकरणले खरिद गर्नेछ । आयोजनालाई आगामी तीन वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । कास्कीको माछापुच्छ्रे गाउँपालिकाको भराभुरी भन्ने स्थानमा आयोजना निर्माण हुनेछ । आयोजनामा स्थानीयवासीलाई समेत सेयर दिइने प्रवद्र्धक कम्पनीले जनाएको छ । बुटवललाई केन्द्र बनाएर आर्थिक तथा सामाजिक क्रियाकलापमा संलग्न लुम्बिनी भिजनले सो आयोजनाका लागि भिजन लुम्बिनी ऊर्जा कम्पनी लिमिटेड स्थापना गरेको हो ।

प्रवद्र्धक संस्थाका अध्यक्ष पोखरेलले एकाध व्यक्ति मात्रै जलविद्युत् आयोजनाको मुनाफा पाउने अवस्थाको अन्त्यका लागि आफूहरूले बढीभन्दा बढी नागरिकलाई लगानीकर्ताका रूपमा सहभागी गराएको जानकारी दिए । उनका अनुसार आयोजनाको ३० प्रतिशत स्वपुँजी रहने र ७० प्रतिशत बैंक तथा वित्तीय संस्थाका तर्फबाट ऋण लिइनेछ । स्वपुँजीमा बुटवल र कास्कीका लगानीकर्तालाई समेत सहभागी गराइनेछ । माछापुच्छ्रे गाउँपालिका अध्यक्ष कर्ण गुरुडले लामो समयदेखि बगिरहेको सेतीलाई आर्थिक विकास र समृद्धिको लक्ष्य पहिल्याउने गरी आयोजना निर्माण सुरु हुन लागेकोमा खुसी व्यक्त गर्दै गाउँपालिकाको तर्फबाट सबै प्रकारको सहयोग उपलब्ध गराइने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे ।

आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् कुल ६ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइनमार्फत कास्कीको लाहाचोकमा रहेको प्राधिकरणको सबस्टेसनमा जोडिनेछ । हस्ताक्षरपछि संक्षिप्त मन्तव्य दिँदै प्राधिकरणका उपकार्यकारी निर्देशक सिंहले धेरै नागरिकलाई सहभागी गराएर निर्माण गर्न लागिएको आयोजनालाई समयमै सम्पन्न गर्न आग्रह गरे । उनले आयोजनालाई प्राधिकरणको तर्फबाट सक्दो सहयोग हुने विश्वास दिलाए ।

श्रोत: नागरीक दैनिक, २०१५/०८/०९

माथिल्लो कर्णालीको म्याद तेस्रोपटक थपिँदै

विष्णु बेल्वासे

दुईपटक म्याद थप्दा पनि लगानी जुटाउन नसकेको माथिल्लो कर्णाली जलविद्युत् आयोजना निर्माणको जिम्मा पाएको भारतीय कम्पनी जिएमआरको म्याद पुनः एकपटक (तेस्रोपटक) थपिने भएको छ। लगानी बोर्डको आगामी बैठकमा उक्त प्रस्ताव लैजाने तयारी भएको छ।

आइतबारसम्ममा लगानी बोर्डको बैठक बस्ने सम्भावना रहेको बोर्डका एक उच्च अधिकारीले बताए। 'बोर्ड बैठक बस्न प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको समय मागेका छौं,' ती उच्च अधिकारीले बिहीबार नागरिकसँग भने, 'सम्भवतः आइतबार बोर्ड बैठक बस्नेछ।' लगानी बोर्डको अध्यक्ष प्रधानमन्त्री भएकाले उनको समय मिलाउने काम भइरहेको बोर्डको भनाइ छ।

जिएमआरलाई गत असोज २ गतेभित्र लगानी जुटाउन समय दिइएको थियो। उसले सरकारकै कारण आयोजना निर्माणमा समस्या भएको भन्दै लगानी जुटाउन थप एक वर्ष मागेको छ।

'लगानी जुटाउन २०७६ सालको असोज २ गतेसम्मको समय दिन अनुरोध सहितको पत्र लगानी बोर्डलाई दिएको छ,' बोर्डका ती उच्च अधिकारीले भने, 'उसले दिएको निवेदन बोर्ड बैठकमा राखिनेछ र निर्णयमा पुगिने छ।'

यसअघि पनि लगानी जुटाउने समय सकिएको चार महिनापछि मात्र म्याद थपिएको थियो। अहिले पनि त्यस्तै हुने बोर्डको भनाइ छ। जिएमआरले आयोजना बनाउनेभन्दा पनि म्याद थप्दै निर्माण कार्य पछि धकेल्दै आएको छ।

'आयोजना निर्माण गर्नेभन्दा पनि होल्ड गर्न खोजेको देखिन्छ,' बोर्डका ती उच्च अधिकारीले भने, 'आयोजना निर्माण गर्न जिएमआरले ग्रिन सिग्नल दिएको छैन।'

बोर्ड बैठकमा लाने अन्य विषयबारे पनि बोर्डमा आज (शुक्रबार) छलफल हुँदैछ। छलफलमा मार्चमा गर्ने भनिएको लगानी सम्मेलनले पनि प्रथमिकता पाउनेछ। 'लगानी सम्मेलनबारे पनि बोर्डले केही निर्णय गर्नेछ,' बोर्डका ती उच्च अधिकारीले भने, 'लगानी सम्मेलनको मिति तोक्ने र त्यसका लागि आवश्यक तयारी गर्न समिति पनि गठन गरिने सम्भावना छ।'

करिब चार वर्ष हुँदा पनि जिएमआरले नौ सय मेगावाटको बहुचर्चित माथिल्लो कर्णाली बनाउने लगानी जुटाउन सकेको छैन। बोर्डसँग भएको आयोजना विकास सम्झौता (पिडिए) अनुसार जिएमआरले आगामी सन् २०२१ को अन्त्यमा सम्पन्न गरी सन् २०४६ मा सरकारलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने थियो।

जिएमआर र बोर्डबीच सन् २०१४ मा भएको पिडिए भएको थियो। त्यो पिडिए अनुसार अघिल्लो असोज २ गतेसम्म माथिल्लो कर्णालीका लागि लगानी जुटाउनुपर्ने थियो। त्यो अवधिसम्म लगानी जुटाउन नसकेपछि म्याद थप्दै आएको छ।

जिएमआरले लगानी जुटाउन नसके पनि जग्गा अधिग्रहणका लागि रकम वितरणको काम सुरु गरेको छ। निजी जग्गा खरिदका लागि प्रतिरोपनी आठ लाख ९५ हजार रुपैयाँ मुआब्जा निर्धारण गरी वितरण थालेको हो।

सुरुमा एक खर्ब १५ अर्ब रुपैयाँ अनुमानित लागत तय गरे पनि आयोजनाको काममा भएको ढिलाइले लागत बढेर एक खर्ब ४० अर्ब रुपैयाँ पुगेको छ। जिएमआरले नेपाललाई १२ प्रतिशत बिजुली (१०८ मेगावाट) निःशुल्क दिएपछि बाँकी रहेको पाँच सय मेगावाट बिजुली बेच्न बंगलादेश सरकार र तीन सय मेगावाट बेच्न भारतको एनभिभिएन विद्युत् व्यापार कम्पनीसँग समझदारीपत्र (एमओयू) मा हस्ताक्षर गरेको छ।

आयोजना प्रभावितका लागि पुनर्बास र पुनर्स्थापन (आरएपी) कार्यक्रम तयार भएको छ। आयोजना बनाउन ७० प्रतिशत ऋण र बाँकी ३० प्रतिशत स्वपुँजी परिचालन हुने गरी लगानी संरचना तयार गरिएको छ। जिएमआरले प्रतिस्पर्धाबाट सन् २००८ मा माथिल्लो कर्णाली आयोजना निर्माण गर्न ऊर्जा मन्त्रालयबाट लाइसेन्स पाएको थियो। आयोजना निर्माणबाट सुर्खेत, दैलेख र अछाम जिल्ला प्रभावित हुनेछन्। आयोजना निर्माणले गति लिए निर्माण अवधिभर पाँच हजारजनाले प्रत्यक्ष रोजगारी पाउने र चार लाख मेट्रिक टन सिमेन्ट तथा ४७ हजार मेट्रिक टन स्टीलले बजार पाउने जिएमआरको भनाइ छ।